

Nr 308.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående slutlig reglering av riksstaten för budgetåret 1944/45 m. m.; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Vid den slutliga regleringen av riksstaten för budgetåret 1944/45 bör, så vitt möjligt, lämnas en samlad överblick över utfallet av budgetens inkomstitlar och utvecklingen av statsutgifterna under nämnda budgetår. Översikten bör omfatta såväl den ursprungliga riksstaten, sådan denna fastställdes i juni 1944, som tilläggsstat I och tilläggsstat II, å vilka uppförts de medelsanvisningar avseende löpande budgetår som beslutats av fjolårets riksdag under dess höstsession och av den nu samlade riksdagen.

Äskandena å tilläggsstat II ha till väsentliga delar sammanförts i tilläggsstatspropositioner, en vid riksdagens början (nr 2) och en vid den ordinarie propositionstidens utgång (nr 163). Vid sidan av dessa propositioner och även

efter anmälan av sistnämnda proposition har emellertid ett antal propositioner avseende anslagsäskanden å tilläggsstat II beslutats av Kungl. Maj:t. På hemställan av vederbörande departementschefer har Kungl. Maj:t vidare enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bil. 1—15*) fattat beslut om äskande av ytterligare tilläggsstatsanslag. I enlighet med i nyssnämnda propositioner angivna principer avse de nu framlagda anslagsäskandena huvudsakligen regleringen av utgifter å förskottsstaten för försvarsväsendet och å allmänna förskottsstaten samt avskrivning av investeringar å tilläggsstat II.

De anslagsäskanden å tilläggsstat, som Kungl. Maj:t *utöver* de i propositionerna nr 2 och 163 upptagna till och med denna dag beslutat eller, i förekommande fall, de av riksdagen å nämnda tilläggsstat anvisade anslagen ha sammanfattats i en förteckning, vilken torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende (*bihang*).

Sammanställningen visar att, efter det proposition nr 163 anmälades, å tilläggsstat äskats anslag å tillhoppa 1 142 miljoner kronor å driftbudgeten, varav 41 miljoner kronor för avskrivningsändamål, och 1 077 miljoner kronor å kapitalbudgeten.

Av driftbudgetens utgifter hänför sig ett belopp av 940 miljoner kronor till fjärde huvudtiteln. Beloppet avser i huvudsak täckning av förskottsutgifter eller andra av riksdagen godkända utgiftsändamål.

De civila utgifterna å driftbudgeten utom avskrivningarna, vilka helt avse civila ändamål, uppgå till 161 miljoner kronor. Härav faller huvuddelen eller 131 miljoner kronor på socialdepartementets huvudtitel. I runt tal 80 miljoner kronor av denna summa avse åtgärder för omhändertagande m. m. av flyktingar. 20 miljoner kronor avse kostnader för överflyttning av arbetskraft. Bland anslagen under övriga huvudtitlar märkas 22 miljoner kronor för täckning av kostnader för sockerregleringen. Sammanlagt 7 miljoner kronor äskas under olika departement för täckning av kostnader för planeringsarbete.

Av utgifterna på kapitalbudgeten avse 950 miljoner kronor internationell kreditgivning. För subventionering av bostadsbyggnadsverksamheten avses sammanlagt över 100 miljoner kronor. Bland övriga utgiftsändamål märkes ett anslag å 10 miljoner kronor för inköp av tackjärn.

En sammanfattande översikt över dels driftbudgetens inkomster och utgifter enligt den ursprungliga riksstaten, dels samtliga utgifter å tilläggsstat lämnas i följande tabell (s. 6—7), där även det nu motsedda utfallet av riksstaten för budgetåret 1944/45 angives. Utfallssiffrorna grunda sig på beräkningar, vilka av riksräkenskapsverket överlämnats med skrivelse den 26 april 1945. Dessa utfallsberäkningar ha kompletterats med beloppet av denna dag äskade anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat II samt med övriga anslagsäskanden, vilka icke varit kända för riksräkenskapsverket vid beräkningens utarbetande.

Av tabellen framgår, att medelsanvisningarna och anslagsäskandena å till-

läggsstat II uppgå till ett sammanlagt belopp av 1 240,4 miljoner kronor, varav 1 199,1 miljoner kronor avse egentliga statsutgifter och 41,3 miljoner kronor avskrivningar. *Den totala anslagssumman* på driftbudgeten skulle vid bifall till nämnda äskanden uppgå till 4 216,9 miljoner kronor. Till jämförelse har i tabellen angivits summan av anslagsanvisningarna å den ursprungliga riksstaten, å beredskapsstaten för försvarsväsendet samt å allmän beredskapsstat I, vilken summa utgör 4 416,1 miljoner kronor. En lägre belastning av förskottsstaterna än vad som förutsågs vid deras fastställande har sålunda medfört, att de definitiva anvisningarna uppgå till ett cirka 200 miljoner kronor lägre belopp än vad som innefattades i de ursprungliga statsregleringsbesluten.

I sin nyssnämnda skrivelse har riksräkenskapsverket beräknat, att *inkomstutfallet* skall visa en sammanlagd merinkomst av 39 miljoner kronor; i statsverkspropositionen beräknades detta överskott till 80 miljoner kronor. Skillnaden är i huvudsak hänförlig till försämrat utfall av de direkta skatterna samt av inkomsterna från statens järnvägar. — Inkomsterna av de till specialbudgeterna hörande inkomstitlarna förutsättas komma att överstiga de i riksstaten ursprungligen beräknade med 2 miljoner kronor, och för de inkomstittlar, som direkt regleras mot budgetutjämningsfonden, redovisas i riksräkenskapsverkets beräkning en nettomerinkomst av 36,7 miljoner kronor.

Den mot budgetutjämningsfonden reglerade merinkomsten framkommer såsom ett saldo mellan överskott respektive brist för olika inkomstittlar. De direkta skatterna väntas visa en brist i förhållande till beräkningen i riksstaten på nära 35 miljoner kronor, medan de indirekta skatterna förutses ge ett överskott av 81 miljoner kronor. Bland de inkomstittlar för vilka redovisas överskott må nämnas stämpelmedel med 10 miljoner kronor, allmän omsättningsskatt med 30 miljoner kronor, varuskatt med 20 miljoner kronor, tobaksskatt med 30 miljoner kronor samt omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker med 15 miljoner kronor. Brister i förhållande till beräkningarna visa följande inkomstittlar, nämligen inkomst- och förmögenhetsskatt med 20 miljoner kronor, värnskatt med 10 miljoner kronor, krigskonjunkturskatt med 13 miljoner kronor och tullmedlen med 35 miljoner kronor. Diverse inkomster beräknas ge överskott med sammanlagt 11 miljoner kronor. Statens affärsverksfonder förutses visa en brist på omkring 7 miljoner kronor, som framkommer därigenom att en brist på 20 miljoner kronor för statens järnvägar och ett mindre underskott för telegrafverket delvis motvägas av merinkomster för de övriga affärsverken. Sammanlagt visa statens kapitalfonder en brist på 22,5 miljoner kronor i förhållande till riksstatens beräkningar.

Utgifterna å riksstatens mot budgetutjämningsfonden reglerade anslag kunna beräknas komma att understiga den totala anslagssumman med netto 36,8 miljoner kronor enligt följande av riksräkenskapsverket upprätlade sammanställning.

Egentliga statsutgifter:	Merutgifter Milj. kr.	Besparingar Milj. kr.
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	—	—
II. Justitiedepartementet	1·61	—
III. Utrikesdepartementet	0·71	—
IV. Försvarsdepartementet	—	18·00
V. Socialdepartementet	2·72	—
VI. Kommunikationsdepartementet	—	11·33
VII. Finansdepartementet	—	1·67
VIII. Ecklesiastikdepartementet	2·88	—
IX. Jordbruksdepartementet	2·59	—
X. Handelsdepartementet	—	0·76
XI. Folkhushållningsdepartementet	—	10·02
XII. Pensionsväsendet	0·27	—
XIII. Oförutsedda utgifter	—	0·10
XIV. Riksdagen och dess verk m. m.	0·11	—
Säger	10·89	41·88
Utgifter för statens kapitalfonder:		
I. Luftfartsfonden	0·17	—
II. Riksgäldsfonden	—	6·00
IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster ..	—	—
Säger	0·17	6·00
Summa	11·06	47·88
Nettobesparing	36·82	

I fråga om de motsedda besparingarna anför riksräkenskapsverket följande.

Såsom framgår av sammanställningen utgöras de mera väsentliga avvikelserna av beräknade nettobesparingar å försvarsdepartementets, kommunikationsdepartementets och folkhushållningsdepartementets huvudtitlar. Den besparing, som beräknas uppkomma å försvarsdepartementets huvudtitel, är väsentligen allenast av formell natur, i det att den främst sammanhänger med att de med riksstatsanslagen under fjärde huvudtiteln till dyrtidstillägg, kristillägg och barntillägg avsedda utgifterna av redovisningstekniska skäl förutsatts skola till huvudsaklig del avföras å det tilläggsstatsanslag, som beräknats för täckning av vissa löpande försvarsutgifter. Beträffande den för kommunikationsdepartementets huvudtitel redovisade nettobesparingen må framhållas, att budgetutjämningsfonden förutsattes skola via anslaget till avsättning till statens automobilskattemedelsfond tillföras 9,47 miljoner kronor, motsvarande det belopp, varmed underskottet å automobilskattemedlens specialbudget enligt riksstaten, 62,43 miljoner kronor, beräknas komma att, på grund av uppkommande besparingar å såsom reservationsanslag anvisade B-anslag, minskas vid realiserandet av budgeten. Den nettobesparing, som beräknas för folkhushållningsdepartementets huvudtitel, är i främsta rummet att hänföra till anslaget till prisrabatterning å vissa livsmedel.

I fråga om utfallet av driftbudgetens utgiftssida i vad avser de mot budgetutjämningsfonden reglerade anslagen må vidare nämnas, att budgetutjäm-

ningsfonden beräknas komma att tillföras besparingar å reservationsanslag å i runt tal 10 miljoner kronor.

Enligt statsregleringsbesluten skulle *det formella budgetunderskottet* innevarande budgetår ha uppgått till 1 230 miljoner kronor. Enligt föregående redogörelse har man nu att räkna med en minskning av anslagsanvisningarna med i runt tal 200 miljoner kronor, en merinkomst å närmare 40 miljoner kronor och besparingar å likaledes närmare 40 miljoner kronor. Budgetutjämningsfonden kommer därutöver att direkt tillföras förenämnda reservationsbesparing å 10 miljoner kronor. Det formella budgetunderskottet kan alltså uppskattas till $(1\,230 - 200 - 40 - 40 - 10 =)$ i runt tal 950 miljoner kronor.

För att erhålla siffran för *det reella budgetunderskottet* skall nyssnämnda belopp, 950 miljoner kronor, korrigeras med hänsyn till under löpande budgetår inträffande förändringar i behållningen av reservationer å driftbudgeten. Enligt riksräkenskapsverkets beräkningar, vilka i vad avser fjärde huvudtiteln grunda sig på uppgifter från försvarets civilförvaltning, skulle under löpande budgetår kunna motses en minskning å 300 miljoner kronor av de reserverade medlen. Fördelningen av denna summa framgår av följande sammanställning.

	Minskning (—) resp. ökning (+) Milj. kr.
Reservationer som beräknats komma att direkt överföras till budgetutjämningsfonden	— 65·00
Reservationer, som beräknas komma att via anslaget till avsättning till statens automobilskattemedelsfond överföras till budgetutjämningsfonden, och besparingar å reservationsanslag, som dessutom beräknas komma att regleras över automobilskattemedlens specialbudget $(9·47 + 2·53 =)$	— 12·00
Beräknad förändring i övrigt i beloppet av kvarstående behållningar å reservationsanslag: Egentliga statsutgifter:	
IV. Försvarsdepartementet	— 285·00
V. Socialdepartementet	+ 15·00
VII. Finansdepartementet	+ 50·00
IX. Jordbruksdepartementet	+ 50·00
XI. Folkhushållningsdepartementet	— 10·00
Övriga huvudtitlar	— 3·00
Utgifter för statens kapitalfonder:	
III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	— 40·00
Summa	— 300·00

Beloppet av de reservationer, som direkt tillföras budgetutjämningsfonden, kommer att avsevärt minskas genom den föreslagna ändrade dispositionen av vissa rabattmedel, vilken chefen för försvarsdepartementet anmält i annat sammanhang denna dag (s. 13—16), och torde — såsom nyss nämnts — få uppskattas till blott 10 miljoner kronor.

Statsregleringen för

	Riksstaten	
	Milj. kr.	Utfall Milj. kr.
A. Egentliga statsinkomster:		
I. Skatter	2 609·6	2 657·1
II. Uppbörd i statens verksamhet	58·9	58·2
III. Folkpensionsavgifter	62·0	64·0
IV. Diverse inkomster	53·5	66·0
Säger	2 784·0	2 845·3
B. Inkomster av statens kapitalfonder:		
I. Statens affärsverksfonder	282·0	275·1
II. Riksbanksfonden	10·0	6·0
III. Statens allmänna fastighetsfond	11·0	11·2
IV. Försvarets fonder	16·2	15·7
V. Statens utlåningsfonder	18·2	18·7
VI. Fonden för låneunderstöd	7·7	7·5
VII. Fonden för statens aktier	16·6	7·8
VIII. Statens pensionsfonder	35·2	35·1
IX. Diverse kapitalfonder	5·6	2·8
Säger	402·5	379·9
Summa	3 186·5	3 225·2
<i>Underskott att avföras å statens budgetutjämningsfond</i>	1 229·6	954·9

Riksräkenskapsverkets här återgivna beräkning kräver en komplettering med hänsyn även till de denna dag äskade nya reservationsanslagen. Det är nämligen sannolikt, att dessa endast till en mindre del hinna utbetalas före budgetårsskiftet. Den alltjämt fortgående verkstadskonflikten torde därjämte motverka den av myndigheterna till 285 miljoner kronor uppskattade reservationsminskningen under fjärde huvudtiteln. Dessa faktorer kunna därför antagas medföra en väsentlig uppbromsning av reservationsminskningen. Det förefaller icke sannolikt, att denna kommer att uppgå till mer än 50 miljoner kronor.

budgetåret 1944/45.

	Riks- staten	Tilläggs- stat I	Tilläggs- stat II	Summa	Beräknat utfall Bespa- ring(-)Mer- utgift(+)	Total belastn.
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
A. Egentliga statsutgifter:						
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	1·8	—	0·2	2·0	—	2·0
II. Justitiedepartementet	25·2	—	0·2	25·4	+ 1·6	27·0
III. Utrikesdepartementet	11·8	0·4	0·5	12·7	+ 0·7	13·4
IV. Försvarsdepartementet	793·9	16·3	951·3	1 761·5	— 18·0	1 743·5
V. Socialdepartementet	565·6	44·2	133·9	743·7	+ 2·7	746·4
VI. Kommunikationsdepartementet	137·0	0·1	5·1	142·2	— 11·3	130·9
VII. Finansdepartementet	63·7	12·0	70·5	146·2	— 1·7	144·5
VIII. Ecklesiastikdepartementet	307·8	0·0	1·6	309·4	+ 2·9	312·3
IX. Jordbruksdepartementet	249·5	—	34·9	284·4	+ 2·6	287·0
X. Handelsdepartementet	34·8	0·3	—	35·1	— 0·8	34·3
XI. Folkhushållningsdepartementet	188·7	2·1	0·9	191·7	— 10·0	181·7
XII. Pensionsväsendet	83·7	—	—	83·7	+ 0·3	84·0
XIII. Oförutsedda utgifter	1·0	—	—	1·0	— 0·1	0·9
XIV. Riksdagen och dess verk	8·3	—	—	8·3	+ 0·1	8·4
Säger	2 472·8	75·4	1 199·1	3 747·3	— 31·0	3 716·3
B. Utgifter för statens kapitalfonder:						
I. Luftfartsfonden	1·2	—	—	1·2	+ 0·2	1·4
II. Riksgäldsfonden	295·0	—	—	295·0	— 6·0	289·0
III. Avskrivning av nya kapitalin- vesteringar	71·8	2·2	28·4	102·4	—	102·4
IV. Avskrivning av oreglerade kapi- talmedelsförluster	58·1	—	12·9	71·0	—	71·0
Säger	426·1	2·2	41·3	469·6	— 5·8	463·8
Summa	2 898·9	77·6	1 240·4	4 216·9	— 36·8	4 180·1
Allmän beredskapsstat I	342·2					
Beredskapsstat för försvarsväsendet	1 175·0					
	4 416·1					

Det reella budgetunderskottet skulle enligt sistnämnda antagande komma att uppgå till ett 50 miljoner kronor högre belopp än det formella underskottet. Det belopp, varmed de sammanlagda utgifterna kunna beräknas komma att överstiga summan av inflytande inkomster under innevarande budgetår, skulle i enlighet därmed preliminärt kunna uppskattas till omkring 1 000 miljoner kronor.

I årets statsverksproposition (Inkomsterna s. 4—6) framlades en summa-risk kalkyl rörande det sannolika budgetunderskottet för innevarande budgetår. Det formella budgetunderskottet beräknades därvid till inemot 900

Kapitalbudgeten

F o n d	I n v e s t e -	
	Riksstat Milj. kr.	Tilläggsstat I Milj. kr.
I. Statens affärsverksfonder:		
Postverkets fond	10·9	—
Telegrafverkets fond	62·4	0·3
Statens järnvägars fond	154·5	—
Statens vattenfallsverks fond	39·8	0·1
Domänverkets fond	0·1	—
II. Luftfartsfonden	3·9	0·9
III. Statens allmänna fastighetsfond	10·4	1·2
IV. Försvarets fonder:		
Försvarsväsendets fastighetsfond	74·9	1·4
Försvarets bostadsanskaffningsfond	0·2	—
Försvarets fabriksfond	7·6	—
V. Statens utlåningsfonder	48·5	—
VI. Fonden för låneunderstöd	127·0	—
VII. Fonden för statens aktier	1·5	8·0
VIII. Fonden för förlag till statsverket	106·2	116·0
IX. Diverse kapitalfonder	0·1	—
Summa	648·0	127·9
Avgår avsättning till fonden för oreglerade kapital- medelsförluster	—	—

miljoner kronor. Samtidigt uppskattades den under löpande budgetår förväntade reservationsminskningen till 250 miljoner kronor och det verkliga budgetunderskottet till $(900 + 250 =)$ 1 150 miljoner kronor. Den skillnad det nu beräknade utfallet visar i förhållande till ifrågavarande uppskattning betingas sålunda huvudsakligen av förändringen av den motsedda belastningen av reservationerna.

Det bör i detta sammanhang anmärkas, att ej heller det nu beräknade verkliga underskottet är identiskt med de anspråk på utbetalningar utöver inflytande inkomster, som under budgetåret 1944/45 ställas på statsverkets kassa. Bland annat förekomma olika transaktioner vid sidan av budgeten, vilka medföra, att nettoutbetalningarna avvika från underskottet sådant det här beräknats. För innebörden av dessa transaktioner får jag hänvisa till tidigare i olika sammanhang lämnade redogörelser.

Kapitalbudgeten i den ursprungligen framställda riksstaten omfattade investeringsanslag å 648 miljoner kronor, exklusive 20 miljoner kronor

budgetåret 1944/45.

ringsanslag		Avskrivningsmedel m. m.				Investe- rings- bemyndigande Milj. kr.
Tilläggsstat II Milj. kr.	Summa Milj. kr.	Riksstat Milj. kr.	Tilläggsstat I Milj. kr.	Tilläggsstat II Milj. kr.	Summa Milj. kr.	
—	10·9	2·1	—	—	2·1	8·8
7·0	69·7	39·5	—	1·0	40·5	29·2
—	154·5	73·8	—	—	73·8	80·7
0·1	40·0	23·6	—	—	23·6	16·4
0·2	0·3	0·0	—	—	0·0	0·3
8·1	12·9	3·6	0·9	8·2	12·7	0·2
3·8	15·4	7·6	0·6	2·3	10·5	4·9
0·2	76·5	39·9	0·7	0·0	40·6	35·9
0·4	0·6	0·0	—	—	0·0	0·6
—	7·6	1·5	—	—	1·5	6·1
38·8	87·3	10·1	—	12·7	22·8	64·5
102·0	229·0	1·0	—	3·6	4·6	224·4
5·0	14·5	—	—	—	—	14·5
1 128·5	1 350·7	0·0	—	—	0·0	1 350·7
1·4	1·5	0·1	—	—	0·1	1·4
1 295·5	2 071·4	202·8	2·2	27·8	232·8	1 838·6
—	—	58·1	—	12·9	71·0	71·0
						1 767·6

å beredskapsstat för försvarsväsendet. Å tilläggsstat ha sedermera äskats tillhopa 1 423 miljoner kronor, varför anslagen till investeringar å den slutliga riksstaten uppgå till sammanlagt 2 071 miljoner kronor med den fördelning på de olika fonderna som framgår av föregående sammanställning.

Investeringsbemyndigandena å den av fjolårets riksdag fastställda riksstaten uppgingo sammanlagt till 430 miljoner kronor exklusive det mot beredskapsstaten svarande beloppet å 20 miljoner kronor. De äskade tilläggsanslagen ha medfört en höjning av investeringsbemyndigandenas slutsumma till 1 768 miljoner kronor, vilket således är det nytillskott av lånemedel, som erfordras för kapitalbudgetens realiserande.

Det är härvid att observera, att kapitalbudgeten domineras av sådana investeringar för vilka några avskrivningar enligt gällande praxis icke för värvarande anses erforderliga. Så är i första hand fallet med investeringarna för internationell kreditgivning, vilka uppgå till sammanlagt i runt tal 1 miljard kronor, samt med huvuddelen av investeringarna i affärsverksfonderna. Det totala behovet av avskrivningsmedel från huvudtiteln Avskrivning av nya

kapitalinvesteringar för innevarande budgetår uppgår till något mer än 100 miljoner kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t på hemställan av vederbörande departementschefer enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (bil. 1—15) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härafter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 samt anför därvid följande.

D. Diverse.

[1.] **Förhyrande av fastighet för beskickningen i London m. m.** För tillgödoseende av beskickningens i London lokalbehov förhyrdes i slutet av år 1939 en fastighet för tid, som begränsades till tre månader efter det europeiska krigets slut. Enligt överenskommelse med ägaren utgår hyresersättning icke i annan form än att vissa till omkring £ 300 årligen uppgående skatter och onera bestridas av beskickningen. Därjämte skall denna vidkännas kostnader för reparationer i den utsträckning, som erfordras för husets återställande i ursprungligt skick; dessa kostnader kunna uppskattningsvis beräknas bliva omkring £ 800—1 000.

Med hänsyn till att förhyrandet av nämnda fastighet snart kommer att upphöra och då krigets slut gjort en ytterligare utökning av beskickningspersonalen aktuell, är anskaffandet av nya utrymmen inom den allra närmaste tiden oundgängligt. Ett tillfälle synes erbjuda sig, enligt vad sändebudet i London inberättat, att förhyra en fastighet belägen vid Portland Place 29 och gränsande till den av staten ägda beskickningsfastigheten, genom övertagande av gällande hyreskontrakt för återstoden av dess giltighetstid eller åtminstone 26 år. Fastigheten, från vilken direkt förbindelse med beskick-

ningshuset är möjlig, innehåller mycket goda utrymmen, omfattande dels s. k. soussoolvåning om 6 rum för vaktmästare- och chaufförbostäder, dels 3 våningar, efter viss förändring rymmande 10 delvis mycket stora rum, vilka skulle disponeras för kansliändamål, dels ytterligare en våning, avsedd till bostad för attachéer, dels slutligen några reservrum. För hyreskontraktets övertagande skulle erläggas ett pris av £ 6 500, motsvarande i svenskt mynt 110 175 kronor eller med avrundning 111 000 kronor. Härtill kommer en årlig hyreskostnad, som kan uppskattas till £ 800—1 000, d. v. s. 13 500—17 000 kronor. För ofrånkomliga reparationer av fastigheten och dennas iordningställande till kansli lokal förutses kostnader, vilka preliminärt uppskattats till ett belopp av högst 150 000 kronor. En på platsen företagen undersökning har visat, att de erbjudna hyresvillkoren under nu rådande förhållanden kunna betraktas såsom skäligen. Såväl sändebudet som en representant för utrikesdepartementet, vilken varit i tillfälle att undersöka förhållandena, hava därjämte vitsordat, att fastighetens förhyrande på angivna villkor synes erbjuda den ojämförligt bästa utvägen att för avsevärd tid och till rimlig kostnad lösa beskickningens utrymmesfråga.

Med hänsyn till beskickningens i London trängande behov av nya kansli lokaler tvekar jag ej att förorda den föreslagna anordningen. Erforderliga medel för hyres- och reparationskostnadernas bestridande stå till Kungl. Maj:ts förfogande på den å staten för allmänna fastighetsfonden förslagsvis anvisade posten till hyres- och arrendeutgifter för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden. Då emellertid de med förhyrningen förbundna ekonomiska förpliktelserna för statsverket äro av avsevärd omfattning, vill jag förorda, att riksdagen beredes tillfälle att yttra sig i frågan, och att ett avgörande uppskjutes till dess sådant yttrande föreligger. Under mellantiden böra förhandlingarna med fastighetens ägare fullföljas, så att ett definitivt förslag kan underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte förordna

att vad i detta ärende anförts skall genom utdrag av statsrådsprotokollet delgivas riksdagen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

R. v. Essen.

Bilaga 2.

Egentliga statsutgifter.

Fjärde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45. Med förmålan tillika att ärendena under punkterna 1, 3 och 5 vore av den natur, att närmare redogörelse för deras innebörd än som av det följande framginge icke borde lämnas till statsrådsprotokollet, varför ytterligare upplysningar borde få inhämtas genom de handlingar, som komme att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, anför chefen för försvarsdepartementet följande.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter.

Krigsmaterielverket.

[1.] **8 b. Krigsmaterielverket: Täckning av vissa engångsutgifter avseende krigsmaterielverkets verksamhetsområde m. m., reservationsanslag.** Enligt de principer för täckning av engångsutgifter å anslag under förskottsstaten för försvarsväsendet, som tillämpats från och med budgetåret 1941/42, skola täckningsanslag beräknas för täckning av samtliga till och med utgången av det budgetår förskottsstaten avser beslutade, icke reglerade anvisningar å förskottsanslag till engångsutgifter, oavsett om anvisningen föranlett utgift under budgetåret eller icke. För sådana täckningsändamål ha anvisats reservationsanslag av tillhoppa 754 841 600 kronor för budgetåret 1941/42, 408 671 400 kronor för budgetåret 1942/43 och 71 802 300 kronor för budgetåret 1943/44.

Den beredskapsstat, som Kungl. Maj:t den 30 juni 1944 fastställt att lända till efterrättelse såsom förskottsstat från och med budgetårsskiftet 1944/45, upptager, bland annat, under fjärde huvudtiteln ett anslag till Försvarskrafterna: Engångsutgifter av 150 000 000 kronor. Från detta anslag ha i viss omfattning anvisats medel för sådana materielanskaffningar, som avses med riksdagens uttalande i skrivelsen 1944: 154, p. 5:o (propositionen 1944: 163, bilaga 2, punkten 5, jfr även propositionen 1944: 288, p. 1). Då dessa utgifter avses skola regleras i särskild ordning, beräknas icke täckning för desamma i detta sammanhang. I övrigt ha genom särskilda av Kungl. Maj:t till och med den 20 april 1945 meddelade beslut av nämnda anslag till engångsutgifter anvisats tillhopa omkring 26 000 000 kronor.

I skrivelse den 26 april 1945 angående approximativ beräkning av budgetutfallet för budgetåret 1944/45 i vad avser riksstatens fjärde huvudtitel har riksräkenskapsverket avgivit förslag rörande täckning av nämnda anvisningar.

Såsom av riksräkenskapsverkets skrivelse framgår kunna för täckning av de gjorda anvisningarna tagas i anspråk disponibla medel å tidigare anvisade täckningsanslag. Dessa disponibla medel ha uppkommit dels genom besparingar å i anslagen ingående anvisningar, dels ock genom att anslagen tillförts vissa överskottsmedel från krigsmaterielverkets och fabriksverkets rörelser samt rabattmedel från krigsindustrien.

Frågan om dispositionen av överskottsmedel från krigsmaterielverket och av rabattmedel anmäldes för riksdagen i propositionen 1944: 275 (p. 5:o). Mot där angivna grunder för disposition av ifrågavarande medel hade riksdagen icke något att erinra (skrivelse 1944: 370, p. 4:o). I överensstämmelse med dessa grunder har Kungl. Maj:t den 30 juni 1944 meddelat föreskrifter i ämnet. Sedan vederbörande förvaltningsmyndigheter avgivit infordrade förslag rörande överförande till anslag av influtna överskotts- och rabattmedel, har Kungl. Maj:t den 13 april 1945 meddelat beslut om fördelning å anslag av upplupna medel samt om medlens disposition. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 april 1945 meddelat motsvarande beslut beträffande överskottsmedel från fabriksverkets rörelse. Beslutet den 13 april 1945 innebär i visst avseende en av särskilda skäl betingad avvikelse från de av riksdagen godkända grunderna för disposition av ifrågavarande medel, vilket torde böra för riksdagen anmälas. Enligt dessa grunder skulle överskotts- och rabattmedel, som icke kunde hänföras till anskaffningar inom försvarsbeslutets kostnadsram — sedan i förekommande fall merkostnader på grund av s. k. glidande prisskala blivit täckta — över vederbörliga anskaffningsrespektive täckningsanslag överföras till budgetutjämningsfonden. Denna anordning valdes därför att då icke räknades med någon speciell användning för dylika medel. Genom beslut den 30 september 1944 har emellertid Kungl. Maj:t — såsom i årets statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, s. 170) anmälts — meddelat föreskrifter av innebörd att till ett särskilt för anslaget till fartygsbyggnader för flottan upplagt konto, benämnt »Besparingar å äldre anvisningar», skola överföras uppkomna besparingar å anslag, anvisade till fartygsbyggnader för flottan. Å detta konto influtna medel avses

skola disponeras på sätt i statsverkspropositionen angivits. Då det syns följdriktigt, att jämväl sådana besparingar, som uppkommit genom återbäring av överskotts- och rabattmedel, hänförliga till anslag till fartygsbyggnader för flottan, överförs till detta konto, har i beslutet den 13 april 1945 meddelats bestämmelse av sådan innebörd.

De medel, som sålunda i form av överskotts- och rabattmedel samt besparingar äro disponibla å täckningsanslagen, torde i första hand få användas för täckning av de anvisningar från förskottsanslaget under innevarande budgetår, som enligt vad i det föregående anförts böra täckas i detta sammanhang. Genom en sådan anordning skulle samtliga anvisningar bliva helt täckta utom de som hänföra sig till engångsutgifter för försvarsstaben och för fortifikatoriska anordningar.

För till försvarsstaben hänförliga ändamål ha hittills anvisats tillhopa 714 000 kronor. Disponibla medel å det å tilläggsstat för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget till Försvarsstaben: Täckning av vissa engångsutgifter för försvarsstaben uppgå till 35 900 kronor, varför ett täckningsbehov föreligger av omkring 678 000 kronor. Med hänsyn till att de utgifter, om vilka här är fråga, äro för försvarsgrenarna gemensamma och lika väl kunnat, i den mån det varit möjligt att specificera medelsanvisningarna, belasta de olika försvarsgrenarna, anser jag mig böra, i anslutning till av riksräkenskapsverket framlagt förslag förorda, att detta belopp täckes genom överföring till försvarsstabens täckningsanslag för föregående budgetår av erforderliga medel från anslaget till täckning av engångsutgifter för tygmateriel, vilket utvisar den största behållningen.

Till vissa engångsutgifter för fortifikatoriska anordningar av beskaffenhet att här böra täckas ha innevarande budgetår anvisats 1 705 500 kronor. Å häremot svarande täckningsanslag finnas disponibla 1 478 500 kronor, varför täckningsbehovet uppgår till 227 000 kronor. Riksräkenskapsverket har, med hänsyn till att å täckningsanslaget kvarstå reservationer, som hänföra sig till anvisningar från åren 1939, 1940 och 1941, ansett det icke vara utslutet, att å anslaget kunna bliva disponibla ytterligare besparingar. Vid sådant förhållande har riksräkenskapsverket ansett det icke vara erforderligt att nu anvisa ytterligare anslag till täckning av engångsutgifter för fortifikatoriska anordningar m. m. samt har framhållit att, om någon mindre brist ändock skulle uppstå å anslaget, denna syntes kunna täckas genom omföring av medel från anslaget till täckning av löpande utgifter intill ett belopp av högst 227 000 kronor. Jag anser av skäl, som riksräkenskapsverket sålunda anført, icke erforderligt att täckningsanslag för innevarande budgetår beräknas för anvisningar till fortifikatoriska anordningar och förutsätter att, därest riksdagen icke har något att invända häremot, täckningsanslaget till löpande försvarsutgifter får, om och i den mån så erfordras, tagas i anspråk på sätt riksräkenskapsverket föreslagit.

I de täckningsanslag, som anvisats för tidigare budgetår, ha inräknats vissa belopp utöver gjorda anvisningar såsom reserv för mötande av de ytterligare förskottsanvisningar, som kunde beräknas erforderliga under tiden

från det anslagsäskandena anmälts i proposition och till budgetårets slut. Jag förutsätter, att de anvisningar, som eventuellt komma att erfordras under motsvarande tid innevarande budgetår, skola få täckas med utnyttjande av behållningar å de äldre täckningsanslagen.

De disponibla medel som återstå å täckningsanslagen, sedan nya anvisningar sålunda blivit täckta samt vissa mot rabattmedlen svarande merkostnader på grund av s. k. glidande prisskala likaledes täckts, skulle, i anslutning till vad som tidigare förutsatts, över vederbörligt anslag överföras till budgetutjämningsfonden. Med hänsyn till nu föreliggande förhållanden synes det emellertid lämpligast att med denna överföring får tills vidare anstå.

I enlighet med ändrade föreskrifter rörande redovisningen av försvarets beredskapsutgifter, som av Kungl. Maj:t meddelats den 30 juni 1944, ha under innevarande budgetår till krigsmaterielverkets verksamhetsområde hänförliga engångsutgifter redovisats under en särskild förskottsstatstitel, benämnd Vissa engångsutgifter för krigsmaterielverkets verksamhetsområde m. m. Denna förskottsstatstitel motsvaras icke av något täckningsanslag, enär täckning för anvisningar av denna art tidigare beräknats under anslaget till Armén: Täckning av vissa engångsutgifter för tygmateriel m. m. Ur såväl dispositions- som redovisningssynpunkt är det lämpligt att till ett särskilt täckningsanslag för krigsmaterielverket hänföra de medel som disponeras av verket. För vinnande av detta syfte torde å tilläggsstaten böra anvisas ett reservationsanslag till Krigsmaterielverket: Täckning av vissa engångsutgifter avseende krigsmaterielverkets verksamhetsområde m. m. å ett formellt belopp av 100 kronor. Till detta anslag torde sedermera från täckningsanslaget för tygmateriel m. m. få överföras kvarstående medel å sådana äldre anvisningar som stå till krigsmaterielverkets förfogande ävensom de medel, som erfordras för täckning av under innevarande budgetår gjorda dylika anvisningar, vilka likaledes böra upptagas till redovisning å det nya anslaget.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Täckning av vissa engångsutgifter avseende krigsmaterielverkets verksamhetsområde m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100.

Arméns fortifikationsförvaltning.

[2.] 10 a. **Arméns fortifikationsförvaltning: Täckning av kostnader för utarbetande av arbetsbeskrivningar.** I skrivelse den 20 december 1944 har *arméns fortifikationsförvaltning* gjort framställning om anvisande av medel till täckande av kostnaderna för vissa arbetsbeskrivningar för byggnadsarbeten, vilka utarbetats av den samarbetsdelegation i byggnadsfrågor, som tillsatts i anledning av Kungl. Maj:ts i brev den 30 juni 1942 meddelade föreskrifter angående åtgärder för åstadkommande av enhetlighet i försvarsvä-

sendets byggnadsverksamhet m. m. I ärendet har fortifikationsförvaltningen i huvudsak anfört följande.

Utarbetandet av dessa arbetsbeskrivningar, vilket igångsatts hösten 1942, hade haft till syfte att möjliggöra genomförandet av ett enhetligt och förenklat system för uppgörande av byggnadsbeskrivningar enligt uppdragna riktlinjer. Huvudvikten vid arbetet lades dels på anpassandet av tekniska bestämmelser och fordringar på materialkvalitet efter de militära förhållandena, dels på utformandet av klara och entydiga bestämmelser för varje särskilt arbetsmoment, så att tvistigheter i tekniska angelägenheter kunde i största möjliga utsträckning undvikas, dels slutligen på nedbringandet av byggnadskostnaderna. Arbetsbeskrivningarna angåve såväl det föreskrivna materialets kvalitet som arbetsförfarandet samt kompletterades av särskilda generellt gällande begreppsbestämningar. Utarbetandet av arbetsbeskrivningarna hade skett i samråd med byggnadsakkunniga från försvarsgrenarnas byggnadsorgan, dåvarande försvarsväsendets verkstadsnämnd, försvarets bostadsansaffningsnämnd, byggnadsstyrelsen, statens byggnadslånebyrå, statens provningsanstalt, kommittén för standardisering på byggnadsområdet, kooperativa förbundet, enskilda entreprenadfirmor inom olika branscher ävensom fristående arkitekter, varjämte teknisk slutgranskning samt språklig översyn genomförts i samråd med tekniska nomenklaturcentralen. Beskrivningarna jämte tillämpningsföreskrifter till dessa hade kommit till användning vid flera byggnadsentreprenader och visat sig fungera på förutsett sätt. — Kostnaderna för arbetets genomförande samt för beskrivningarnas tryckning i 3 000 exemplar hade uppgått till 62 781 kronor 69 öre. Därav utgjorde omkring 31 350 kronor arkitekt- och ingenjörslöner samt arvoden till konsulter, omkring 24 700 kronor kostnader för icke teknisk personal, expenser, hyra, resor m. m. och omkring 6 700 kronor tryckningskostnader. Kostnaderna hade, såsom belastande kommande byggnadsobjekt, provisoriskt avförts å administrationskostnaderna för arméns fortifikationsförvaltnings byggnadskontor. Dessa utgifter, vilka komme att flerfaldigt återvinnas genom framtida nedbringande av byggnadskostnaderna med tillämpning av arbetsbeskrivningarna, vore emellertid avsedda att till största delen direkt täckas genom successiv försäljning av arbetsbeskrivningarna till de entreprenörer, som komme att utföra byggnader enligt dessa beskrivningar, samt till utomstående arkitekter och byggnadsingenjörer m. m. I den mån exemplar åter erfordrades för förvaltningens eget behov ansåges kostnaderna däremot böra drabba de byggnadsobjekt, för vilka byggnadskostnaderna nedbringades genom användandet av beskrivningarna. Intresset för och efterfrågan på beskrivningarna vore redan stort, enär de genom sin uppställning samt sina bestämmelser om material, parternas åligganden och arbetets utförande m. m. finge anses skapa klara förhållanden mellan parterna samt dessutom voro moderna och sålunda även ägde ett rent allmängiltigt intresse. Av första upplagans 3 000 exemplar beräknades 200 stycken erforderliga som gratisexemplar. Återstoden avsåges för försäljning till ett pris av 16 kronor 50 öre per styck. Genom försäljningen beräknades sålunda ett belopp av 46 200 kronor återvinnas. Återstående kostnader 16 581 kronor 69 öre avsåge förvaltningen att avföra å byggnadskontorets administrationskostnader.

Under återopande av det anförda har arméns fortifikationsförvaltning hemställt om Kungl. Maj:ts bemyndigande att till största delen täcka framställningskostnaderna för ifrågavarande arbetsbeskrivningar genom försäljning av 2 800 exemplar för ett pris av 16 kronor 50 öre per exemplar ävensom att till byggande civila och militära myndigheter samt sakkunniga, som bi-

trätt vid utarbetandet av beskrivningarna, få utdela sammanlagt 200 gratis-exemplar.

Försvarets civilförvaltning har i yttrande den 11 januari 1945 förklarat sig icke ha något att erinra mot fortifikationsförvaltningens förslag till täckande av framställningskostnaderna för beskrivningarna i fråga. Civilförvaltningen har ansett det ej vara uteslutet, att publikationen kunde komma att utgå i flera upplagor, varigenom ytterligare inkomster skulle komma att inflyta. Civilförvaltningen förutsatte, att frågan om bestridande av kostnaderna därför ävensom disponerande av inflytande medel underställdes Kungl. Maj:ts prövning.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande i ärendet den 20 februari 1945 framställt erinran mot att fortifikationsförvaltningen, trots att betydande kostnader kunnat från början förutses uppkomma, icke till Kungl. Maj:ts avgörande hänskjutit frågorna om sättet för verksamhetens bedrivande samt om bestridandet av de med densamma förenade kostnaderna ävensom mot att medgivande till tryckning av beskrivningarna icke inhämtats. I fråga om fortifikationsstyrelsens förslag angående bestridande av kostnaderna har riksräkenskapsverket särskilt framhållit följande.

Riksräkenskapsverket har i en nyligen till försvarets civilförvaltning avläten skrivelse påpekat nödvändigheten av att av försvarsförvaltningarna utbetalade förskott redovisas mot anslag samt att de av fortifikationsförvaltningen förskotterade administrationskostnader, som skola fördelas å byggnadsanslag, bliva fördelade vid varje budgetårs utgång. Samtliga fortifikationsförvaltningens administrationskostnader böra alltså enligt riksräkenskapsverkets mening vara täckta vid varje budgetårs utgång. Nu ifrågakvarande tryckningskostnader kunna emellertid icke hänföras till ett enda års byggnadskostnader utan äro av avgörande betydelse även för den framtida verksamheten. Att vid sådant förhållande hänföra denna kostnad till de byggnadsbyråns administrationskostnader, som skola fördelas å ett visst års byggnadsarbeten, kan enligt riksräkenskapsverkets uppfattning icke vara rimligt. Rätteligen borde därför tryckningskostnaderna hänföras till den under fortifikationsförvaltningens omkostnadsanslag uppförda anslagsposten till expenser och inflytande försäljningsmedel såsom uppbördsmedel redovisas under samma anslag. Kostnader för sakkunnigearvoden och expenser för de förberedande utredningarna hade rätteligen bort täckas antingen från fortifikationsförvaltningens avlönings- och omkostnadsanslag eller från fjärde huvudtitelns kommittéanslag. I nuvarande läge torde medel för ändamålet icke kunna inrymmas i dessa anslag. Vid sådant förhållande får riksräkenskapsverket förorda, att frågan om medelsanvisning för täckande av omhandlade kostnader underställes riksdagens prövning.

*Departements-
chefen.*

Som ett led i åtgärderna att nedbringa byggnadskostnaderna inom försvarsväsendet har tillsatts den förutnämnda samarbetsdelegationen mellan försvarets byggnadsorgan. Bland de uppgifter som ankommit på denna delegation har utarbetandet av enhetliga normer för arbetsbeskrivningar varit en av de viktigaste. Det arbete, som i detta hänseende enligt det föregående utförts, synes vara ägnat att i väsentlig mån bidra till byggnadskostnadernas nedbringande. Med hänsyn till de betydande kostnader för sakkunnigarvoden,

expenser, tryckning m. m., som kunde förutses bliva förenade med detta arbete, hade det emellertid — såsom riksräkenskapsverket framhållit — givetvis bort åligga vederbörande myndigheter att hos Kungl. Maj:t utverka medgivande till tryckning av beskrivningarna m. m. Då emellertid de nu utarbetade beskrivningarna synas vara ändamålsenliga och väl motsvara sitt syfte, har jag intet att erinra mot att kostnaderna för desamma regleras.

Fortifikationsförvaltningen har räknat med att dessa kostnader i stort sett skola täckas genom försäljning av större delen av föreliggande upplaga av beskrivningarna. Återstående kostnader föreslås skola bestridas i samma ordning som administrationskostnader vid fortifikationsförvaltningens byggnadskontor. Då en sådan anordning ur budgetteknisk synpunkt är mindre lämplig, föreslår jag, i anslutning till riksräkenskapsverkets förslag, att ett särskilt anslag äskas av riksdagen till kostnadernas bestridande. Inflytande försäljningsmedel torde böra tillföras fortifikationsförvaltningens omkostnadsanslag och redovisas å en särskild uppbördstitel. Såsom civilförvaltningen anfört bör frågan om utgivande av eventuellt erforderliga nya upplagor av beskrivningarna samt om bestridande av kostnaderna därför underställas Kungl. Maj:ts prövning. Jag förutsätter, att dylika kostnader skola i fortsättningen få bestridas med anlåtande av till fortifikationsförvaltningens verksamhet anvisade anslag.

I enlighet med vad jag sålunda anfört torde i detta sammanhang av riksdagen böra äskas ett anslag av 63 000 kronor. Anslaget bör kunna upptagas obetecknat. Anslagsbeloppet bör, efter frånräknande av inflytande försäljningsmedel, inräknas i den för försvarets utbyggande under femårsperioden beräknade kostnadsramen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméns fortifikationsförvaltning: Täckning av kostnader för utarbetande av arbetsbeskrivningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av kronor 63 000.

C. Försvarskrafterna.

Armén.

[3.] 41 c. **Armén: Bestridande av vissa kostnader för anskaffning av ekoradiomateriel, reservationsanslag.** Genom särskilda beslut den 28 juli och den 11 augusti 1944 har Kungl. Maj:t bemyndigat arméförvaltningen att för en kostnad av tillhoppa högst 12 350 000 kronor från utlandet anskaffa eko-radioaggregat jämte tillbehör, avsedda för luftvärnet. I detta belopp äro inräknade, förutom likvid för själva aggregaten, kostnader för tull och frakt m. m. samt för viss materielanskaffning inom landet.

I skrivelse den 12 februari 1945 har *arméförvaltningens tygavdelning* anfört, att materielen i fråga nu levererats, samt i anledning därav hemställt, att 12 350 000 kronor måtte ställas till förfogande för bestridande av med anskaffningen förenade kostnader och för materielens uppställande. Vidare har *arméns fortifikationsförvaltning* i en med tygavdelningen gemensam skrivelse den 27 april 1945 hemställt, att 300 000 kronor måtte anvisas för anordnande av förrädslokaler för ifrågavarande ekoradiomateriel.

Departements-
chefen.

För anskaffning av ekoradiomateriel har riksdagen vid skilda tillfällen ställt medel till förfogande. Sålunda anvisade 1943 och 1944 års riksdagar under rubriken Marinen: Anskaffning av viss teknisk materiel reservationsanslag av 1 030 000 kronor respektive 900 000 kronor för dylika ändamål (jfr propositionen 1943: 314, riksdagens skrivelse 1943: 408 och propositionen 1944: 185, s. 237, riksdagens skrivelse 1944: 321, punkten 32:o). Emellertid har härutöver såväl för bestridande av kostnader för den experimentverksamhet på ekoradioområdet, som bedrivits inom landet, som för anskaffning av aggregat tagits i anspråk förskottsstaten för försvarsväsendet. Såsom framgår av propositionen 1944: 278 har också i det för innevarande budgetår å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda anslaget till engångsutgifter inräknats ett belopp för utgiftsändamål av förevarande art. I viss utsträckning ha också anvisningar skett från detta anslag till bestridande av utgifter för ekoradiomateriel m. m.

Att medel för bestridande av kostnaderna för den nu ifrågavarande anskaffningen av ekoradiomateriel — 12 350 000 kronor — icke anvisats från förskottsstat beror därpå, att det vid tidpunkten för beslutens fattande var osäkert, huruvida materielen skulle kunna under då rådande förhållanden levereras. Å andra sidan var det vid den ifrågavarande tidpunkten av vikt att möjligheterna att anskaffa materielen icke försuttos. Med hänsyn härtill fingo de i ämnet av Kungl. Maj:t fattade besluten formen av bemyndigande för arméförvaltningen att anskaffa materielen. Huvuddelen av materielen har i olika omgångar införts till landet under tiden september 1944—januari 1945. Sedan materielen numera slutlevererats, torde särskilt anslag böra anvisas för kostnadernas direkta bestridande. Kostnaderna böra alltså icke inräknas i de medel, som äskas för täckning av anvisningar från förskottsstat.

Vid anmälan av årets statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, s. 17) har förutsatts, att de förutnämnda av 1943 och 1944 års riksdagar för motsvarande ändamål anvisade anslagen å 1 930 000 kronor icke skola inräknas i den i samband med 1942 års försvarsbeslut angivna kostnadsramen för försvaret. Anledningen härtill är att nämnda medelsanvisningar av beredskapsskäl måst avse materiel, som ej kunnat anses vara slutgiltigt utexperimenterad. Beträffande den nu ifrågavarande materielen är läget enahanda, varför den nu erforderliga medelsanvisningen ej bör inräknas i nämnda kostnadsram.

I sin till grund för besluten den 28 juli och den 11 augusti 1944 liggande framställning anmälde arméförvaltningens tygavdelning, att ifrågavarande anskaffning av ekoradiomateriel beräknades föranleda vissa ytterligare kost-

nader för förråd, komplettering av verkstäder m. m. till ett överslagsvis beräknat belopp av 1 miljon kronor. Framställning har numera av arméförvaltningens tygavdelning och arméns fortifikationsförvaltning gjorts om anvisande av 300 000 kronor till anordnande av förråd, varav 10 000 kronor för bestridande av utgifter för markförvärv. Av framställningen inhämtas, att materielen nu delvis förvaras i förhyrda lokaler, vilka betinga en hyreskostnad av icke mindre än 24 000 kronor för år. Denna förrådshållning är heller icke ändamålsenlig. I likhet med de förslagsställande myndigheterna anser jag, att det med hänsyn till materielens ömtåliga natur är angeläget, att lämpliga förrådslokaler på de skilda platser, där materielen skall användas, kunna iordningställas före den kalla årstiden. Emellertid föreligger ännu icke, såsom av framställningen framgår, en uttömmande utredning i ämnet. Vid den fortsatta utredningen bör övervägas, om icke kostnaderna kunna nedbringas genom ianspråktagande av redan befintliga lokaler. För förrådsbyggnader för territoriella förband har under anslaget till vissa byggnadsarbeten m. m. för armén beräknats ett belopp av tillhoppa 9 785 000 kronor. I propositionen 1945: 97 har förutsatts, att därutöver skulle för samma ändamål få tagas i anspråk ytterligare 2 000 000 kronor. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga att från medel, som sålunda avsetts för förråd vid territoriella förband, taga i anspråk högst 300 000 kronor för anordnande av förrådslokaler för ekoradiomateriel och för i samband därmed stående, eventuellt erforderliga markförvärv. Därest av denna anledning ett överskridande av nämnda anslagsram om tillhoppa 11 785 000 kronor skulle behöva ske, torde frågan om härav föranledd medelsanvisning få framdeles anmälas för riksdagen. Det bör ankomma på arméns fortifikationsförvaltning att upptaga denna fråga i sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 liksom även frågan huruvida icke viss del av kostnaderna bör slutligt bestridas av marinens anslagsmedel. Då förråd för ekoradiomateriel under alla förhållanden torde komma att erfordras, böra nu ifrågavarande anslagsmedel medräknas inom den i 1942 års försvarsbeslut angivna kostnadsramen för försvarsväsendet.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bestridande av vissa kostnader för anskaffning av ekoradiomateriel* å tilläggstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12 350 000.

Flygvapnet.

[4.] **124 b. Flygvapnet: Bestridande av kostnader för inköp av amerikanska flygplan, reservationsanslag.** Sedan riksdagen i skrivelse den 14 mars 1945, nr 79, med bifall till i propositionen 1945: 78 framlagt förslag, bemyndigat Kungl. Maj:t att träffa avtal om inköp av 50 amerikanska flygplan jämte reservdelar i förutsatt omfattning, har Kungl. Maj:t den 16 i samma

månad bemyndigat flygförvaltningen att träffa avtal om denna anskaffning. Erforderligt anslag för bestridande av de med anskaffningen förenade kostnaderna, preliminärt beräknade till högst 34,4 miljoner kronor för själva anskaffningen och högst 5 miljoner kronor i tull- och administrationskostnader, förutsattes enligt propositionen skola få äskas av riksdagen, sedan större klarhet vunnits rörande de slutliga kostnaderna.

I skrivelse den 27 april 1945 har *flygförvaltningen* gjort framställning om medel till gäldande av de med anskaffningen förenade kostnaderna. Flygförvaltningen har anfört, att avtalet rörande anskaffningen i vissa oväsentliga detaljer ännu ej vore helt färdigt men att kostnaderna för de väsentligaste posterna vore definitiva. Kostnaderna har flygförvaltningen enligt en i skrivelsen intagen specifikation angivit till sammanlagt 27 120 000 kronor, därav 24 miljoner kronor för betalning av flygplanen och reservdelar, frakter, nödvändiga modifieringar och kompletteringar å flygplanen samt allmänna omkostnader för avtalsförhandlingar samt ersättningar m. m. åt instruktörspersonal och 3 120 000 kronor i tullkostnader.

Departements-
chefen.

De ifrågavarande flygplanen befinna sig nu inom landet. Då de med anskaffningen förenade kostnaderna äro i huvudsak kända, torde frågan om äskande av anslag för ändamålet nu böra upptagas. Såsom framgår av flygförvaltningens skrivelse ha förhandlingarna givit till resultat, att dessa kostnader blivit avsevärt lägre än vad som tidigare beräknats. I det av flygförvaltningen angivna beloppet har ämbetsverket inräknat jämväl kostnader för resor och uppehälle m. m. för den förhandlingsdelegation, som bedrivit underhandlingarna om inköp av flygplanen, liksom även kostnader för ersättningar till den utländska personal, som kommer att någon tid vistas i Sverige för instruktionsändamål. Jag finner det lämpligt, att jämväl dessa kostnader belasta de medel som avses för anskaffningen av flygplanen. Ej heller i övrigt torde de angivna kostnaderna giva anledning till erinran, varför ett anslag av 27 120 000 kronor torde böra äskas. Jag erinrar, att, enligt riksdagens uttalande i förenämnda skrivelse, anslagsbeloppet icke skall inräknas i femårsplanens kostnadsram.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Bestridande av kostnader för inköp av amerikanska flygplan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 27 120 000.

E. Diverse.

[5.] **a. Täckning av vissa löpande försvarsutgifter, förslagsanslag.** För täckning av å förskottsstat redovisade löpande utgifter anvisades å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett förslagsanslag av 750 000 000 kronor, å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 ett förslagsanslag av 825 000 000 kronor, å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 ett förslagsanslag av 950 000 000 kronor och å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 ett förslagsanslag av 1 000 000 000 kronor. De slutliga belastningarna å dessa anslag uppgingo till 820 000 000 kronor för vardera av budgetåren 1940/41 och 1941/42, till 910 000 000 kronor för budgetåret 1942/43 samt till 990 000 000 kronor för budgetåret 1943/44.

Enligt en av riksräkenskapsverket med skrivelse den 26 april 1945 överlämnad approximativ beräkning av utfallet av fjärde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 har försvarets civilförvaltning uppskattat de löpande utgifterna för försvarsberedskapen under budgetåret 1944/45 till omkring 1 000 000 000 kronor. Denna beräkning verkställdes under april månad. De händelser som därefter inträffat motivera en ny översyn av dessa beräkningar. Enligt vad från riksräkenskapsverket under hand upplysts torde en medelsanvisning av 900 000 000 kronor vara tillräcklig. Jag vill förordna, att ett förslagsanslag å detta belopp äskas för täckning av de från förskottsstaten ianspråktaga medlen.

Enligt vad för riksdagen anmälts i årets statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, s. 12) har Kungl. Maj:t den 30 juni 1944 fastställt ändrade föreskrifter rörande redovisning av beredskapsutgifterna att gälla från och med den 1 juli 1944. Såsom riksräkenskapsverket framhållit komma dessa nya redovisningsregler att medföra, att budgetredovisningen, i vad avser förevarande anslag, erhåller en i viss mån ändrad uppställning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckning av vissa löpande försvarsutgifter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 900 000 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta af Sandeberg.

Bilaga 3.

Egentliga statsutgifter.

Femte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, och statsrådet Erlander anmäla här efter under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, statsrådet Möller beträffande punkterna 3—6 samt 9—11, samt statsrådet Erlander beträffande punkterna 1, 2, 7 och 8. Föredragandena yttra härvid följande.

B. Sociala verk och inrättningar.

[1.] **16 a. Kostnader för överflyttning av arbetskraft, reservationsanslag.** För bestridande av kostnaderna för de regleringsåtgärder på arbetsmarknaden, som äro avsedda att tillgodose viktiga produktionsområden med arbetskraft, främst skogsbruket, har under förevarande rubrik å allmän beredskapsstat I för innevarande budgetår uppförts ett anslag av 20 miljoner kronor. Sedan Kungl. Maj:t fastställt ifrågavarande beredskapsstat att under budgetåret lända till efterrättelse som allmän förskottsstat I, har Kungl. Maj:t genom beslut den 8 september och den 15 december 1944 samt den 26 januari och den 23 mars 1945 ställt hela förevarande anslag till statens arbetsmarknadskommissions förfogande att disponeras för de med anslaget avsedda ändamålen.

För möjliggörande av överblick över användningen av ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t föreskrivit, att utgifterna från anslaget skola i statens arbetsmarknadskommissions räkenskaper bokföras specificerade å de särskilda undertitlar, som angivas i följande sammanställning, vilken jämväl utvisar storleken av de utgifter, som enligt från arbetsmarknadskommissionen

erhållna uppgifter beräknas komma att för innevarande budgetår belöpa på de särskilda ändamålen.

Ändamål	Belopp Kronor
a) uttagning med tjänsteplikt	15 000
b) anskaffning av kojor och kojinventarier för den i skogsarbete sysselsatta ovana arbetskraften	5 000 000
c) förflyttningsbidrag, familjetillägg m. m. till arbetare, som under krisen överflyttats till skogsarbete	12 100 000
d) arbetsblock	250 000
e) jordbruksläger	850 000
f) resebidrag till arbetssökande	500 000
g) kurser för utbildning av reservarbetskraft	125 000
h) kostnader för allmänna lönenämnden för tjänsteplikt	500
i) diverse andra utgifter	1 159 500
Summa kronor 20 000 000.	

Såsom av sammanställningen framgår, beräknas ifrågavarande förskottsanslag komma att helt förbrukas under innevarande budgetår. För täckning av utgifterna under anslaget bör därför å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisas ett reservationsanslag av 20 miljoner kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20 000 000.

[2.] **16 b. Täckning av vissa planeringskostnader, reservationsanslag.** Genom beslut den 4 augusti 1944 har Kungl. Maj:t ställt ett belopp av 500 000 kronor till förfogande för statens arbetsmarknadskommission att av kommissionen i samråd med investeringsutredningen användas till bidrag till planläggningskostnader för i investeringsplanen för vissa kommunala och enskilda arbeten för budgetåret 1944/45 upptagna företag, därvid Kungl. Maj:t föreskrivit, att beloppet skulle utgå från det å allmän förskottsstat I för nämnda budgetår uppförda anslaget till planering av allmänna arbeten.

Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 10 november 1944 ställt ytterligare 1 000 000 kronor från nämnda anslag till arbetsmarknadskommissionens förfogande att av kommissionen användas till bidrag till detaljplanering av vissa kommunala och enskilda anläggningsarbeten. Sistnämnda belopp var avsett att få disponeras för utgivande av bidrag för detaljplanering av även sådana arbeten, som ej inginge i investeringsplanen men som vore av sådan angelägenhetsgrad att desammas planering ur arbetsmarknadssynpunkt framstode såsom önskvärd.

Slutligen har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 november 1944 från före-

nämnda förskottsanslag ställt ett belopp av högst 35 000 kronor till egnahemsstyrelsens förfogande, att av styrelsen användas för bestridande av kostnaderna för vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar, vilka undersökningar statens institut för folkhälsan erhållit i uppdrag att verkställa efter samråd med bland andra egnahemsstyrelsen.

För täckning av nämnda utgifter bör å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår under rubriken Täckning av vissa planeringskostnader anvisas ett reservationsanslag å sistnämnda belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckning av vissa planeringskostnader* å tilläggsstat
II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 535 000.

[3.] **20. Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag.** För förbättrande av bostadsförhållandena på landsbygden har riksdagen å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår anvisat *dels* å driftbudgeten under femte huvudtiteln till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett anslag av 15 000 000 kronor, *dels* å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder till Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett anslag av 8 000 000 kronor, *dels* ock å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder ett anslag av 2 000 000 kronor samt till Lån för bostadsförbättringsverksamhet ett anslag av 5 000 000 kronor.

Det nära samband, som råder mellan dessa anslag, torde göra det lämpligt att här behandla dem i ett sammanhang.

Genom beslut den 17 november 1944 har Kungl. Maj:t ställt anslaget till Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder i sin helhet till egnahemsstyrelsens förfogande. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 december 1944 medgivit egnahemsstyrelsen att av anslaget till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden disponera ett belopp av högst 747 500 kronor för bestridande av kostnaderna för planläggning i beredskapssyfte av högst 7 500 bostadsförbättringsföretag, vilka styrelsen i samarbete med lantbruksförbundets byggnadsförening L. B. F. u. p. a. erhållit i uppdrag att verkställa. Slutligen har Kungl. Maj:t i proposition den 2 mars 1945, nr 238, föreslagit riksdagen medgiva, att anslaget till Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, i sin helhet, samt av anslagen till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden och Lån för bostadsförbättringsverksamhet 12 respektive 3 miljoner kronor må av Kungl. Maj:t tagas i anspråk för de med anslagen avsedda ändamålen.

De belopp, som sålunda ställts eller — sedan riksdagen numera bifallit förenämnda proposition nr 238 — må av Kungl. Maj:t ställas till förfogande för här avsedda ändamål, torde, såvitt nu kan bedömas, komma att helt disponeras under innevarande budgetår. För täckning av de belopp, som

i enlighet med det sagda beräknas bliva tagna i anspråk, böra å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisas erforderliga anslag.

I enlighet härmed förordar jag, att å nämnda tilläggsstat måtte uppföras följande anslag:

A. Å driftbudgeten under femte huvudtiteln:

Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	kronor 12 000 000
---	-------------------

B. Å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder:

Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden	» 8 000 000
--	-------------

C. Å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd:

1. Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder	» 2 000 000
2. Lån till bostadsförbättringsverksamhet	» 3 000 000

Vad angår anslagen å kapitalbudgeten gör jag senare hemställan. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12 000 000.

[4.] **21. Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag.** För förbättrande av bostadsförhållandena har riksdagen å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår anvisat — förutom de under näst föregående punkt omnämnda anslagen, avseende förbättring av bostadsförhållandena på landsbygden — *dels* å driftbudgeten under femte huvudtiteln till Bidrag till inrättande av pensionärshem ett anslag av 3 000 000 kronor, *dels* å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder till Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer ett anslag av 15 000 000 kronor, *dels ock* å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett anslag av 80 000 000 kronor samt till Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett anslag av 3 000 000 kronor.

Med hänsyn till det inbördes samband, som dessa olika anslag ha, torde de här få upptagas till behandling i ett sammanhang.

Genom beslut den 27 oktober och 22 december 1944 samt den 2 februari och 23 mars 1945 har Kungl. Maj:t ställt ifrågavarande anslag till statskontorets förfogande samt medgivit, att av anslaget till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet tills vidare 40 000 000 kronor finge tagas i anspråk för utlämnande av tertiärlån ävensom att de övriga anslagen finge i sin helhet disponeras för därmed avsedda ändamål.

I skrivelse den 30 april 1945 har statens byggnadslånebyrå hemställt om medgivande att få taga i anspråk jämväl återstående belopp eller 40 000 000 kronor av anslaget till tertiärlån. Då Kungl. Maj:t genom beslut tidigare den-

na dag bifallit denna framställning, skulle jämväl nyssnämnda anslag komma att helt disponeras. För täckning av utgifterna från förenämnda förskottsanslag böra å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisas anslag å belopp, motsvarande de å förskottsstaten upptagna.

Å nämnda tilläggsstat skulle i enlighet härmed behöva upptagas följande anslag:

A. Å driftbudgeten under femte huvudtiteln:

Bidrag till inrättande av pensionärshem kronor 3 000 000

B. Å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder:

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedelade, barnrika familjer » 15 000 000

C. Å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd:

1. Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet .. » 80 000 000

2. Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet .. » 3 000 000

Rörande anslagen å kapitalbudgeten gör jag senare hemställan. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3 000 000.

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

[5.] 3 a. Medicinalstyrelsen: Krigssjukvård å civila sjukhus, *förslagsanslag*. Genom beslut den 26 september 1941 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att ersättning för sådana kostnader för vård å civila sjukhus, vilka jämlikt 9 § lagen den 22 juni 1939 (nr 310; ändr. 563/1941 och 540/1944) om sjukhusvård vid krig eller krigsfara skola gäldas av statsmedel, skall, räknat från och med den 1 juli 1941 och tills vidare, i medicinalstyrelsens räkenskaper avföras å det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1941/42 under fjärde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget Övriga utgifter (Gb) och därvid bokföras å särskild undertitel för »Krigssjukhusvård».

Genom beslut den 30 juni 1944 förklarade Kungl. Maj:t, att i fall, där beslut meddelats om disposition för visst ändamål av medel från förskottsanslag å förskottsstaterna för försvarsväsendet för budgetåren 1939/40, 1940/41, 1941/42, 1942/43 eller 1943/44 och särskilda medel för reglering av denna disposition ej å tilläggsstat till riksstaterna för nämnda budgetår anvisats å obetecknat anslag eller reservationsanslag, dispositionsbeslutet skulle, i den mån under budgetåret 1944/45 ytterligare anslagsmedel erfordrades för ändamålets tillgodoseende, avse motsvarande förskottsanslag å den från och med den 1 juli 1944 gällande förskottsstaten, dock endast försåvitt icke särskilda anslagsmedel för ändamålet sedermera anvisats å riksstaten eller uppförts å allmän beredskapsstat.

Enligt från medicinalstyrelsen under hand erhållen uppgift torde statens kostnader under budgetåret 1944/45 för vård å civila sjukhus av krigsskadade — varmed bl. a. förstås sådana sjuka och sårade, vilkas sjukdom eller skada föranletts av eller inträffat under tjänstgöring vid krigsmakten eller civilförsvaret — kunna uppskattas till i runt tal 3 200 000 kronor. För reglering av dessa kostnader böra medel äskas å tilläggsstat II till riksstaten för nämnda budgetår. Ett förslagsanslag å nämnda belopp bör därför anvisas under femte huvudtiteln, lämpligen under rubriken Krigssjukvård å civila sjukhus. Under nästa budgetår torde hithörande utgifter tills vidare få utgå av vederbörande förskottsanslag.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Krigssjukvård å civila sjukhus* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 200 000.

[6.] **37. Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål har å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppförts ett anslag av 1 000 000 kronor. Som framgår av propositionen nr 281/1944 (s. 85) beräknades under anslaget medel för utgivande av bidrag för uppförande av en ny poliklinikbyggnad vid kustsanatoriet Apelviken, vilken byggnad jämväl skulle inrymma vissa personalbostäder.

Genom beslut den 23 mars 1945 har Kungl. Maj:t med anlitande av förenämnda anslag beviljat föreningen kustsanatoriet Apelviken statsbidrag med det i propositionen förutsatta beloppet eller 418 000 kronor för uppförande av ifrågavarande poliklinikbyggnad.

Härjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 januari 1945 beviljat direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium vid Barkåkra för verkställande av en utredning m. m. rörande vissa byggnadsarbeten vid sanatoriet statsbidrag med högst 5 000 kronor att utgå från ifrågavarande anslag.

I övrigt har anslaget ej tagits i anspråk. För täckande av förenämnda utgifter bör å tilläggsstat II anvisas ett reservationsanslag av (418 000 + 5 000) 423 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 423 000.

E. Polisväsendet.

[7.] **15 a. Anordnande av viss polisbevakning m. m., förslagsanslag.** Även under innevarande budgetår har krisläget nödvändiggjort säkerhetsåtgärder av skilda slag inom landet. Härom må anföras följande.

Den verksamhet, som utövas av allmänna säkerhetstjänsten, har fortgått under den hittills tilländalupna delen av budgetåret, dock med vissa begränsningar, vilka genomförts allteftersom krisläget möjliggjort detta. Min avsikt är att så snart situationen gör det möjligt föreslå Kungl. Maj:t att låta avveckla säkerhetstjänsten. Vid fastställandet av tidpunkten härför måste emellertid särskild hänsyn tagas till önskemålet att pågående utredningar rörande utländskt spionage kunna slutföras. Som ett första steg i riktning mot en avveckling av säkerhetstjänsten har jag, enligt erhållet bemyndigande, den 16 mars 1945 tillkallat en särskild sakkunnig för att inom socialdepartementet biträda med utredning av vissa i samband härmed uppkommande spörsmål.

Säkerhetsåtgärderna avse vidare bevakning av vissa gränsområden, hamnar och andra kommunikationsanläggningar, olje- och sprängämnesupplag samt, på senaste tid, karantäns- och andra förläggningar för flyktingar. Från och med den 1 juni 1945 torde hamnbevakningen komma att väsentligt inskränkas.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t förordnat, att kostnaderna för ifrågavarande säkerhetsåtgärder skola under budgetåret 1944/45 bestridas från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för samma budgetår under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget till Förstärkning av den civila administrationen m. m.

Med hänsyn till bestämmelserna om polisens verksamhet under krig har Kungl. Maj:t vidare genom beslut den 14 juli 1944 anbefallt länsstyrelserna att omedelbart föranstalta om utbildning av polispersonalen i vapnens bruk och stridstaktik samt föreskrivit, att huvuddelen av de på staten belöpande kostnaderna härför skulle bestridas från angivna förskottsanslag.

Kostnaderna för berörda ändamål hava under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945 uppgått till cirka 7 210 000 kronor, varav på säkerhetstjänsten och på de i det föregående angivna bevakningsåtgärderna belöpa omkring 4 230 000 respektive 2 400 000 kronor. Även om viss begränsning av säkerhetstjänstens verksamhet och övriga säkerhetsåtgärder skulle kunna åvägabringas under återstoden av budgetåret, nödgas jag dock med hänsyn till förefintlig eftersläpning i fråga om gottgörelse till vissa myndigheter för personal och materiel, som ställes till säkerhetstjänstens förfogande, ävensom till eventuell utökning av bevakningen av flyktingförläggningar räkna med en kostnad för ifrågavarande ändamål för tiden 1 april—30 juni 1945 av inemot 2 300 000 kronor. Jag vill därför förordna, att för täckning av kostnader av förevarande slag ett förslagsanslag av 9 500 000 kronor äskas å tilläggsstat för inne-

varande budgetår. Anslaget bör benämnas Anordnande av viss polisbevakning m. m.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av viss polisbevakning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 9 500 000.

F. Civilförsvaret.

[8.] **3. Avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet m. m., förslagsanslag.** Sedan Kungl. Maj:t den 31 maj 1940 utfärdat förordning (nr 432) om grunderna för avlöning av viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet, föreskrev Kungl. Maj:t genom särskilt beslut samma dag, att den enligt förordningen utgående avlöningen skulle tillhandahållas luftskyddspersonalen genom vederbörande länsstyrelser försorg samt att statskontoret skulle hava att från det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Förstärkning av den civila administrationen m. m. till länsstyrelserna utbetala de belopp, som erfordrades i anledning av beslutet.

Den 28 juni 1940 förordnade Kungl. Maj:t angående grunderna för ersättning till de i 26 § luftskyddskungörelsen den 13 april 1940 (nr 239) omförmälda besiktningsmännen samt anbefallde därvid tillika statskontoret att till vederbörande besiktningsman utbetala förekommande ersättningsbelopp från förenämnda å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41 uppförda förskottsanslag.

Vidare föreskrev Kungl. Maj:t den 23 augusti 1940, att jämväl ersättning enligt 5 § lagen om förfoganderätt för luftskyddets behov skulle, räknat från och med den 1 juli 1940, tills vidare gäldas från nämnda förskottsanslag.

Genom Kungl. Maj:ts under punkten 5 omförmälda beslut den 30 juni 1944 ha dessa beslut bringats att avse nu löpande förskottsstat.

Med civilförsvarslagstiftningens ikraftträdande den 1 december 1944 ha angivna författningar upphört att gälla. Jämlikt civilförsvarslagen åligger det kommun att ekonomiskt och materiellt svara för upprätthållande av det allmänna civilförsvaret. Härför utgår i allmänhet statsbidrag, vilket fastställs för kalenderår av länsstyrelsen.

Kostnaderna för förstberörda tre ändamål ha för tiden 1 juli 1944—31 mars 1945 uppgått till respektive 372 028, 264 och 497 666 kronor eller tillhopa 869 958 kronor. Med hänsyn till eftersläpningen hos ifrågavarande kostnader utgår jag från att sådana kostnader komma att i viss utsträckning gäldas även under sista kvartalet av innevarande budgetår.

I detta sammanhang må anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 oktober 1942 ställt till dåvarande luftskyddsinspektionens förfogande ett be-

lopp av högst 35 000 kronor för bestridande av kostnaderna för utökning av systemet för telefonalarmering till allmänheten i vissa städer och förordnat, att högst nämnda belopp skulle utbetalas från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till Engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m. Denna anvisning har föranlett utbetalning först under innevarande budgetår. Sålunda har ett belopp av 20 000 kronor utbetalats under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945, medan den till 15 000 kronor beräknade återstoden av ifrågavarande kostnader torde komma att gäldas under budgetårets sista kvartal.

För reglering av berörda kostnader bör ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, benämnt Avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet m. m. upptagas på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1944/45.

Med stöd av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 1 000 000.

G. Diverse.

[9.] **8 a. Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., förslagsanslag.** Å allmän förskottsstat I för innevarande budgetår är uppfört ett anslag av förslagsvis 8 000 000 kronor till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. Med bifall till av Kungl. Maj:t i proposition 1944:294 (bilaga 1) framlagt förslag har riksdagen (skrivelse nr 493) bemyndigat Kungl. Maj:t att i den utsträckning, som funnes erforderlig, överskrida ifrågavarande anslag.

I det närmast följande torde en kortfattad redogörelse få lämnas beträffande flyktingverksamhetens omfattning och handhavande under den gångna delen av budgetåret 1944/45.

Till belysande av flyktingverksamhetens omfattning vid olika tidpunkter under budgetåret må följande, av utlänningskommissionen lämnade siffror anföras beträffande dels sammanlagda antalet flyktingar och dels dessas fördelning på vissa större kategorier.

tidpunkt	sammanlagda antalet flyktingar	norrmän	danskar	d ä r a v			finska barn	övriga
				balter utom estlandssvenskar	finska evakuerade			
början av juli 1944..	93 000	21 600	13 000	3 000	—		40 000	15 400
15 aug. 1944.....	100 000	fördelning har icke verkställts						
början av sept. 1944..	101 600	25 500	15 000	4 500	—		40 000	16 600
» » okt. » ..	152 900	26 800	14 100	20 500	26 800		44 900	19 800
» » nov. » ..	169 300	28 900	14 400	23 800	37 200		44 900	20 100
» » dec. » ..	173 300	30 800	14 600	24 800	37 800		44 600	20 700
» » jan. 1945..	181 800	32 400	14 800	29 300	37 800		44 200	22 800
» » febr. » ..	182 000	34 300	15 100	29 500	37 800		42 500	22 800
» » mars » ..	173 800	36 500	15 300	29 500	27 900		42 000	22 600
» » april » ..	173 600	37 700	15 500	29 600	27 200		41 700	21 900
20 april 1945	168 800	39 500	15 800	29 600	21 600		40 700	21 600

Angivna siffror göra icke anspråk på att vara exakta. Påpekas må, att septembersiffran för danska flyktingar uppenbarligen är för hög. Beträffande finska evakuerade må anmärkas, att största antalet nåddes i mitten av november 1944, att återtransport i begränsad omfattning påbörjades redan under första hälften av december 1944, samt att antalet finska evakuerade i riket vid utgången av mars 1945 enligt av civilförsvarsstyrelsen lämnad uppslysning utgjort endast 23 500.

Påpekas må ytterligare, att de finska evakuerade till riket medfört, utom avsevärda mängder bagage, ett stort antal kreatur, vilka måst omhändertagas. När den finska evakueringen avslutades i mitten av november 1944 uppgick antalet sådana kreatur till omkring 21 500, därav cirka 18 000 nötkreatur och 2 000 hästar. Antalet finska kreatur i landet per den 1 januari, den 1 april och den 30 april 1945 utgjorde cirka 20 000, 15 000 och 14 500.

Norska och danska flyktingar hava som regel omhändertagits av norska respektive danska flyktingkontoret. Kostnaderna hava bestritts av nämnda myndigheter. Utgifterna för omhändertagande av det relativt obetydliga antalet flyktingar tillhörande de allierade stormaktsnationerna hava ersatts av dessas härvarande legationer.

De med flyktingar i viss mån jämförbara finska barnen och estlandssvenskarna — de sistnämndas antal uppgår för närvarande till cirka 6 500 — hava sedan budgetårets början omhändertagits av särskilda institutioner, nämligen hjälpkommittén för Finlands barn och kommittén för estlandssvenskarna. De finska barnen hava placerats i enskilda hem eller i barnhem, beträffande vilka kostnaderna som regel bestritts av annan än staten. De statliga utgifterna för omhändertagandet av de finska barnen hava därför i huvudsak avsett barnens första mottagande, klädesutrustning och transporter. Beträffande estlandssvenskarna, för vilka en statligt stödd fiskar- och jordbrukskolonisation är påbörjad, bestridas samtliga kostnader för omhändertagandet av staten.

Övrig flyktingverksamhet handhades i början av innevarande budgetår enbart av statens flyktingsnämnd och utlänningskommissionen. Enligt kungörelsen den 12 september 1941 (nr 753) om statlig och statsunderstödd flyktingshjälp lämnar flyktingsnämnden av de statsmedel som ställts till nämndens förfogande bidrag till enskilda sammanslutningar, vilka meddela flyktingshjälp (flyktingskommittéer), samt direkt understöd åt flykting, som icke erhåller hjälp genom flyktingskommitté. Anses flyktingshjälpen böra utgå i form av beredande av vistelse å för flyktingar anordnat läger, skall däremot enligt kungörelsen verksamheten handhas av utlänningskommissionen.

Den utrikespolitiska situationen på eftersommaren 1944 gjorde det nödvändigt att vidtaga förberedande åtgärder för mötande av en ökad tillströmning av flyktingar. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 september 1944 fastställde t. f. chefen för socialdepartementet samma dag de i en promemoria angående civila myndigheters uppgifter vid omhändertagande av flyktingar angivna riktlinjerna att tills vidare lända till efterrättelse såvitt avsåge planläggningen av mottagande av en större flyktingström till landet. Samtidigt föreskrev t. f. departementschefen, att vad promemorian innehöll beträffande flyktingars första mottagande inom gräns- eller kustområde samt i fråga om läkarbesiktning och sanitetsbehandling omedelbart skulle lända till efterrättelse. Enligt promemorian skall inom varje län såväl planläggning som verkställighet av åtgärder för mottagande av en större flyktingström samordnas under länsstyrelsens ledning. I promemorian föreskrives vidare, bland annat, att förläggning och utspisning av flyktingarna skall ordnas av inkvarterings- och socialtjänstorganen. Efter civilförsvarslagens ikraftträdande den 1 december 1944 ankomma berörda åtgärder på civilförsvarsor-

ganisationen (civilförsvarsstyrelsen, länsstyrelserna och civilförsvarscheferna med dem underställd personal).

Den 8 september 1944 sattes promemorian i sin helhet i kraft beträffande den från norra Finland evakuerade civilbefolkningen. Det första mottagandet uppdrogs emellertid åt militära myndigheter. Allt omhändertagande i övrigt av finska evakuerade jämte deras bagage och kreatur har tillkommit till en början utrymningsorganisationen och från den 1 december 1944 civilförsvaret. Såsom av tidigare lämnade sifferuppgifter framgår har ett betydande antal finska evakuerade numera återvänt till Finland. Endast en ringa del av de kvarvarande har kunnat utplaceras i förvärvsarbete. Återstoden är omhändertagen i förläggning eller tjänstgör som skötare av de finska kreaturen.

Genom beslut den 25 september och 17 november 1944 vidgades promemorians tillämpningsområde så att samtliga föreskrifter i promemorian skulle lända till efterrättelse beträffande finska och baltiska flyktingar. Detta innebär i princip, att civilförsvarsorganen (före den 1 december 1944 länsstyrelserna och utrymningsorganisationen) handhåva den verksamhet för omhändertagande av flyktingar, som avser flyktingarnas första mottagande ävensom sanitets- och karantänsbehandling. Snarast möjligt, som regel under karantänstiden, vidtagas från den offentliga arbetsförmedlingens sida energiska åtgärder för att få flyktingarna utplacerade i arbete. De flyktingar, som vid avslutandet av karantänsbehandlingen ännu icke äro arbetsförmedlade, skola av utlänningskommissionen omhändertagas i förläggning. På grund av bristande tillgång på förlägningslokaler har emellertid utlänningskommissionen icke vid avsedd tidpunkt kunnat omhändertaga ifrågavarande flyktingar utan dessa hava även efter karantänsbehandlingen måst under längre eller kortare tid kvarstanna i civilförsvarets vård.

Med anledning av att flyktingströmmen från Danmark och Tyskland under april 1945 började antaga större omfattning vidgade Kungl. Maj:t genom beslut den 27 i samma månad promemorians tillämpningsområde att utan inskränkning avse även denna flyktingström.

I den mån kostnaderna för den i det föregående berörda flyktingverksamheten gäldas av staten tages ifrågavarande anslag till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. i anspråk härför. Följande beslut om medelsanvisningar av större betydenhet hava sålunda meddelats.

Genom beslut den 30 juni, 15 juli, 22 september, 13 oktober och 30 december 1944 har ett sammanlagt belopp av högst 17 000 000 kronor ställts till utlänningskommissionens förfogande, att disponeras till en del för kommissionens och till annan del för statens flyktingsnämnds verksamhet.

Den 14 september och den 17 och 24 november 1944 samt den 9 mars och den 20 och 27 april 1945 har statskontoret anbefallts att från anslaget till civilförsvarsstyrelsen utbetala de medel, som erfordras för gäldande av de med civilförsvarets flyktingverksamhet förenade kostnaderna.

Enligt beslut den 20 oktober 1944 samt den 12 januari, den 23 mars och den 20 april 1945 skola från anslaget bestridas kostnaderna för den av flyktingverksamheten nödvändiggjorda personalförstärkningen inom civilförsvarsstyrelsen samt för särskilda ersättningar i anledning av flyktingverksamhet åt tjänstegrenschefer för utrymnings- och socialtjänsten, åt inkvarteringschefer, åt civilförsvarschefer samt åt vissa befattningshavare hos civilförsvarsstyrelsen.

Länsstyrelserna hava den 17 november 1944 medgivits dragningsrätt å anslaget för flyktingsåtgärder, som före civilförsvarslagens ikraftträdande ankommit på länsstyrelserna.

Genom beslut den 20 april 1945 har från anslaget till medicinalstyrelsens förfogande ställts ett belopp av högst 4 000 000 kronor för sjuk- och hälsovårdande verksamhet för flyktingar.

Till gäldande av kostnader för mottagande av finska barn hava genom beslut den 21 juli, 1 september och 10 november 1944 samt den 19 januari 1945 ställts till förfogande för civilförsvarsstyrelsen ett belopp av 925 000 kronor, avseende utrustning och drift av tillfälliga internatförläggningar samt transporter, för arbetsmarknadskommissionen högst 905 000 kronor, avseende klädesutrustning, och för hjälpkommittén för Finlands barn 1 070 000 kronor, avseende transporter och karantänsbehandling.

Genom beslut den 25 augusti 1944 har från anslaget ett belopp av 50 000 kronor ställts till hjälpkommitténs förfogande för omhändertagande av finska blivande mödrar och mödrar med småbarn.

Till kommitténs för estlandssvenskarna förfogande har genom beslut den 25 augusti 1944 och den 2 mars 1945 ställts ett sammanlagt belopp av 2 500 000 kronor för bistånd åt estlandssvenskar.

Utlänningskommissionen har under hand överlämnat följande sammanställning över kommissionens utgifter från ifrågavarande anslag under tiden 1 juli 1944—23 april 1945.

	Utlänningskommissionen			Flyktingsnämnden	
	Undervisningsverksamheten	Flyktingars mottagande	Förlägnings- och inackorderingskostnader m. m.	Bohagsutrustningar	Övrigt
1944 Juli	—	49 178: 74	178 675: 34	—	161 495: 45
Augusti	—	59 282: 32	217 259: 53	—	72 852: 94
September	—	126 621: 29	327 014: 33	—	150 948: 31
Oktober	—	83 177: 68	383 472: 65	—	73 661: 26
November	—	100 158: 96	544 183: 67	—	75 082: 41
December	—	116 474: 32	732 009: 23	—	313 602: 05
1945 Januari	—	33 784: 74	1 193 492: 04	—	81 996: 97
Februari	1 464: 67	38 715: 18	1 184 148: 67	33 333: 48	194 381: 47
Mars	3 472: 65	11 982: 38	3 584 274: 23	24 616: 07	245 833: 27
1—23 april	9 454: 63	9 315: 41	898 316: 36	83 880: 54	91 008: 31
Summa kronor		9 890 929: 02		141 830: 09	1 460 862: 44
Utestående förskott under »Förlägnings- och inackorderingskostnader m. m.»...		1 983 404: 35		1 602 692: 53	
Summa kronor		11 874 333: 37			

Kommissionen upplyser, att till de i sammanställningen upptagna utgifterna komme ett stort antal oreglerade kostnader, varibland märktes av arbetsmarknadskommissionen förskotterade kostnader för klädesutrustning med i runt tal 3 500 000 kronor.

Av en likaledes under hand överlämnad sammanställning över civilförsvarsstyrelsens utgifter från anslaget under tiden 1 juli 1944—14 april 1945 framgår, att dessa uppgått till 35 223 165 kronor 61 öre med följande fördelning:

	Kronor
förvaltningskostnader.....	482 296: 55
ombändertagande av evakuerade finska medborgare	17 434 661: 16
» » finska kreatur.....	7 778 705: 77
» » finska och baltiska flyktingar	9 166 722: 73
» » övriga flyktingar m. m.....	360 779: 40

Länsstyrelsernas sammanlagda utgifter för flyktingverksamhet under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945 uppgå till inemot 50 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har under hand meddelat, att kostnaderna inom försvarsväsendet för finska evakuerade samt norska och baltiska flyktingar för tiden 1 september 1944—31 mars 1945 utgjorde omkring 610 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juli 1944 uppdragit åt dåvarande utrymningskommissionen att i samråd med medicinalstyrelsens materielnämnd anskaffa utrustning till karantänsförläggningar för finska barn för en kostnad av högst 170 000 kronor samt till kommissionens förfogande ställt ett belopp av 500 000 kronor för bestridande av kostnader för driften av dessa förläggningar. Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, att kostnaderna skulle bestridas i vad de avsåge utrustningen från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till Engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m. och i vad de avsåge driften från det å samma förskottsstat under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till Förstärkning av den civila administrationen m. m. Då dessa medelsanvisningar avse samma ändamål som dem, vilka enligt det föregående tillgodoses från förskottsanslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., torde anvisningarna böra täckas i detta sammanhang.

Samtliga under tiden 1 juli 1944—mitten av april 1945 från berörda anslag gjorda utbetalningar för flyktingverksamhet, inberäknat i det föregående omförmälda anvisningar och dispositioner, uppgå sålunda till (11 875 000 + 3 500 000 + 1 600 000 + 35 225 000 + 50 000 + 4 000 000 + 925 000 + 905 000 + 1 070 000 + 50 000 + 2 500 000 + 610 000 + 170 000 + 500 000 =) 62 980 000 kronor. Med hänsyn till den nuvarande utrikespolitiska situationen är det icke möjligt att med någon grad av tillförlitlighet beräkna motsvarande kostnader för återstoden av budgetåret. Jag förordar emellertid, att för täckning av ifrågavarande kostnader för budgetåret 1944/45 ett förslagsanslag, benämnt Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., å 75 000 000 kronor äskas å tilläggsstat för sagda budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 75 000 000.

[10.] **8 b. Kostnader för vissa utlänningsförläggningar, förslagsanslag.** Av olika anledningar har det befunnits nödvändigt att i s. k. slutna förläggningar omhändertaga ett mindre antal av de utlänningar, som under rådande förhållanden tagit sin tillflykt till Sverige. Dessa förläggningar anordnas och drivas av statens utlänningskommission. För bestridande av kostnaderna här för har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 7 juli, 25 augusti, 6 oktober och 30 december 1944 samt den 6 april 1945 ställt sammanlagt högst 2 835 000 kronor till kommissionens förfogande från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m.

För reglering av berörda anvisningar torde ett anslag böra upptagas på tilläggsstat för innevarande budgetår. Anslaget, vilket med hänsyn till möjligheten av att redan anvisade medel kunna finnas otillräckliga bör hava förslagsanslags natur, torde kunna upptagas med ett belopp av 2 800 000 kronor och benämnas Kostnader för vissa utlänningsförläggningar.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa utlänningsförläggningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 800 000.

[11.] **8 c. Anordnande av barackläger, förslagsanslag.** Genom beslut den 21 april 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens utrymningskommission att för förläggning av utländska medborgare låta för en kostnad av högst 250 000 kronor utbygga visst under kommissionens förvaltning stående barackläger. För utförandet av denna utbyggnad ställde Kungl. Maj:t till kommissionens förfogande ett belopp av högst 250 000 kronor samt anbefallde statskontoret att från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44 under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. till kommissionen, på rekvisition i mån av behov, utbetala högst detta belopp. I anledning av denna anvisning ha under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945 gäldats kostnader av sammanlagt 96 950 kronor.

Genom beslut den 21 juli 1944 ställde Kungl. Maj:t till statens arbetsmarknadskommissions förfogande ett belopp av högst 1 591 200 kronor för utbyggnad av vissa barackläger och anbefallde statskontoret att från förenämnda å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 uppförda förskottsanslag till kommissionen på rekvisition i mån av behov, utbetala högst angivna belopp. I skrivelse den 9 februari 1945 har arbetsmarknadskommissionen anmält, att kostnaderna för utbyggnad av baracklägren av anförda skäl blivit avsevärt högre än som tidigare antagits och numera kunde uppskattas till 2 300 000 kronor. Kommissionen har samtidigt hemställt om anvisande av medel för bestridande av sålunda uppkomna merkostnader. Framställningen är föremål för remissbehandling.

Med hänsyn till sistnämnda framställning torde det anslag, som till täckande av ifrågavarande kostnader bör äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår, böra erhålla förslagsanslags natur. Anslaget synes kunna upptagas med ett belopp av 2 000 000 kronor och benämnas Anordnande av barackläger.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av barackläger* å tilläggsstat II till
riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 2 000 000.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av
statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans
Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.

Bilaga 4.

Egentliga statsutgifter.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Domö, anmäler här-
efter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden
angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret
1944/45 samt anför därvid följande.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Vägunderhåll och vägbyggnader.

[1.] **11. Nyanläggning av bygdevägar, reservationsanslag. 13. Byggande av huvudvägar, reservationsanslag. 14. Förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar, reservationsanslag.** Den 13 april 1945 har Kungl. Maj:t — som genom beslut den 15 juli 1944 fastställt allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 att lända till omedelbar efterrättelse såsom allmän förskottsstat — ställt de å allmän förskottsstat II för budgetåret 1944/45 uppförda anslagen till Nyanläggning av bygdevägar, Byggande av huvudvägar samt Förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande att av styrelsen i mån av behov intill ett belopp av högst 50 000 kronor av vardera anslaget användas till bestridande av kostnaderna för förvärv av rätt till mark m. m., som avses bli tagen i anspråk vid genomförande av vägbyggnadsföretag, vilka ingå i upprättade investeringsplaner för budgetåret 1944/45.

Medel torde nu böra anvisas å riksstaten för täckning av dessa förskotts-
anvisningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa följande *reservationsanslag*, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

Nyanläggning av bygdevägar kronor 50 000,
Byggnad av huvudvägar kronor 50 000,
Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar kronor 50 000.

E. Diverse.

[2.] 17 a. **Täckning av planeringskostnader, reservationsanslag.** Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t under tiden 21 juli 1944—27 april 1945 be- myndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statens geo- tekniska institut och 1944 års flygplatsutredning att taga i anspråk samman- lagt 3 229 500 kronor av det å allmän förskottsstat för budgetåret 1944/45 uppförda förskottsanslaget till planering av allmänna arbeten.

För mötande av ytterligare medelsbehov, som kunna uppkomma under åter- stående del av innevarande budgetår samt under budgetåret 1945/46 och vilka i huvudsak hänföra sig till beredskapsarbeten för sistnämnda budgetår, torde böra beräknas i runt tal 500 000 kronor.

Medel böra nu anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/ 45 för täckande av havda och beräknade planeringskostnader m. m. Anslaget för ändamålet torde böra bestämmas till $(3\,229\,500 + 500\,000 =) 3\,729\,500$ kronor eller i runt tal 3 750 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckning av planeringskostnader* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservations- anslag* av kronor 3 750 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

Bilaga 5.

Egentliga statsutgifter.**Sjunde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härafter under finansdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 samt anför därvid följande.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**[1.] 10 b. Statistiska centralbyrån: Komplettering av 1940 års folkräkning.**

I en den 14 januari 1944 dagtecknad framställning anhöll aktuarien Erland von Hofsten m. fl., att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för utförande av viss kompletterande bearbetning av 1940 års folkräkning i avseende å yrkesfördelningen m. m. En sådan bearbetning vore, enligt vad i framställningen anfördes, särskilt angelägen att erhålla såsom underlag för den lokala bostadsplaneringen. Sedan yttranden inhämtats från statistiska centralbyrån och 1941 års befolkningsutredning, bemyndigade Kungl. Maj:t den 19 mars 1944 statistiska centralbyrån att utföra den föreslagna bearbetningen av folkräkningsmaterialet och förklarade sig vilja sedermera, efter framställning, meddela beslut om täckande av de kostnader, som för ämbetsverket kunde föranledas av uppdraget.

Efter fullgjort uppdrag har statistiska centralbyrån i skrivelse den 5 maj 1945 anmält, att kostnaderna för bearbetningen hade uppgått till sammanlagt 16 000 kronor, och hemställt, att nämnda belopp måtte ställas till ämbetsverkets förfogande.

Medel för täckande av ifrågavarande kostnader torde nu böra anvisas på tilläggsstat II till riksstaten för löpande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Komplettering av 1940 års folkräkning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av kronor 16 000.

E. Diverse.

[2.] **7 b. Täckning av planeringskostnader, reservationsanslag.** Med stöd av Kungl. Maj:ts den 19 mars 1943 givna bemyndigande tillsatte jag den 21 maj 1943 investeringsutredningen med uppgift att inom finansdepartementet verkställa inventering och ombesörja planering av statliga, kommunala och statsunderstödda investeringar. Genom beslut den 15 december 1944 förordnade Kungl. Maj:t, att kostnaderna för investeringsutredningen, vilka dittills avförts å sjunde huvudtitelns kommittéanslag, framdeles skulle bestridas från det å allmän förskottsstat I för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget Planering av allmänna arbeten, varjämte ett belopp av sammanlagt 100 000 kronor, avseende tidigare kostnader för utredningen, skulle från nämnda förskottsanslag tillföras sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Från förenämnda förskottsanslag ha för bestridande av investeringsutredningens kostnader intill den 1 maj 1945 utbetalats sammanlagt 118 223 kronor. Utredningens kostnader under återstående del av innevarande budgetår torde böra beräknas till omkring 12 000 kronor.

Medel böra nu anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 för täckande av ifrågavarande planeringskostnader. Anslaget för ändamålet torde böra bestämmas till 130 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckning av planeringskostnader* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 130 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.

Bilaga 6.

Egentliga statsutgifter.**Åttonde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Andrén, anmäler här efter under ecklesiastikdepartementets handläggning höranden ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 samt anför därvid följande.

C. Kyrkliga ändamål.

[1.] 8 a. **Bidrag till vissa ändringsarbeten å Visby domkyrka, reservationsanslag.** Under en följd av år ha å riksstaten under rubriken Kyrkors underhåll anvisats medel med växlande belopp till Visby domkyrkas iståndsättande och framtida bestånd.

Sedan behov uppstått av restaurering av domkyrkan och domkapitlet i Visby anhållit om anvisande av medel härför, föreslog Kungl. Maj:t i proposition nr 2 (bilaga 8, punkt 3) till 1941 års riksdag, att såsom bidrag till de ifrågasatta ändringsarbetena måtte på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag (B) av 60 000 kronor. Av den under ifrågavarande punkt lämnade redogörelsen framgår, att medlen voro avsedda såsom bidrag till täckande av kostnaderna för vissa yttre reparationsarbeten, vilka i sin helhet kostnadsberäknats till 73 500 kronor. Föredragande departementschefen uttalade därvid, att detta bidrag syntes befogat med hänsyn till att pastoratet under en lång följd av år haft utgifter för domkyrkan, vilka torde överstigit vad ett pastorat av motsvarande storlek i allmänhet hade att vidkännas för sin kyrka. Departementschefen anförde vidare, att arbetena icke torde böra komma till utförande, förrän pastoratet ställt

nödiga medel till förfogande för bestridande av de kostnader, som icke täcktes av det föreslagna statsbidraget.

Sedan riksdagen (skrivelse nr 45) bifallit nämnda förslag, anbefallde Kungl. Maj:t genom beslut den 25 april 1941 — under erinran, att dispositionen av det av riksdagen anvisade reservationsanslaget (B) skulle bero på särskilt beslut av Kungl. Maj:t — länsstyrelsen i Visby att från pastoratet infordra och till Kungl. Maj:t överlämna uppgift, huruvida pastoratet vore villigt att på sätt departementschefen anfört ställa nödiga medel till förfogande för bestridande av de kostnader för ifrågavarande arbeten, som icke täcktes av statsbidraget.

Till efterrättelse härav har länsstyrelsen med skrivelse den 9 oktober 1944 överlämnat, bland annat, utdrag av protokoll, hållet hos kyrkofullmäktige i Visby vid extra sammanträde den 15 augusti 1944, varav framgår, att fullmäktige beslutat dels till yttre reparationsarbeten å domkyrkan bevilja 37 000 kronor under förutsättning att statsbidrag å 60 000 kronor utginge, dels ock till inre reparations- och ändringsarbeten å domkyrkan bevilja 71 600 kronor, eller sålunda tillhopa 108 600 kronor.

Sedermera har *kyrkorådet i Visby* — under hänvisning till nämnda kyrkofullmäktigebeslut — anhållit, att Kungl. Maj:t måtte besluta om utanordning av det av 1941 års riksdag beviljade anslaget av 60 000 kronor.

Riksantikvarieämbetet och *byggnadsstyrelsen* ha tillstyrkt kyrkorådets framställning. Byggnadsstyrelsen har tillika meddelat, att styrelsen i huvudsak godkänt i ärendet utarbetat förslag till utvärdig restaurering av domkyrkan.

Departements-
chefen.

Det av 1941 års riksdag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) å 60 000 kronor till bidrag till kostnaderna för vissa yttre ändringsarbeten å Visby domkyrka har med utgången av budgetåret 1943/44 tillförts budgetutjämningsfonden. De å domkyrkan konstaterade skadorna ha emellertid numera antagit sådan karaktär, att omedelbara istandsättningsåtgärder befunnits påkallade. De arbeten, som avses i domkyrkorådets nu ifrågavarande framställning, ha redan påbörjats. Med hänsyn härtill och till 1941 års riksdags beslut om medelsanvisning för detta ändamål tillstyrker jag, att det av domkyrkorådet äskade beloppet anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa ändringsarbeten å Visby domkyrka*
å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa
ett *reservationsanslag* av kronor 60 000.

J. Yrkesundervisningen.

[2.] **27 a. Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m., förslagsanslag.** Med bifall till ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 281 till 1944 års riksdag framlagt förslag (bilagan 5, punkten 4) har riksdagen anmält (skrivelsen nr 431, punkten 4), att riksdagen till yrkesutbildning i beredskapskurser m. m. å allmän beredskapsstat I för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av förslagsvis 4 000 000 kronor. Genom särskilda beslut den 15 juli 1944 har Kungl. Maj:t dels fastställt allmän beredskapsstat I att lända till omedelbar efter rättelse såsom allmän förskottsstat I, dels ock bemyndigat överstyrelsen för yrkesutbildning att för bedrivande under innevarande budgetår av yrkesutbildning i beredskapskurser m. m. tills vidare av nämnda anslagsmedel disponera högst 2 500 000 kronor.

Enligt från överstyrelsen för yrkesutbildning under hand erhållen uppgift torde utgifterna under löpande budgetår icke komma att överstiga 1 500 000 kronor. För reglering av dessa utgifter bör å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 upptagas ett anslag å sagda belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 500 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

G. von Krusenstierna.

Bilaga 7.

Egentliga statsutgifter.

Nionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

T. f. chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Quensel, anmäler här-
efter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärende angående
egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 och
anför därvid följande.

N. Diverse.

[1.] **9 a. Täckning av planeringskostnader, reservationsanslag.** Genom särskilda beslut den 25 augusti 1944 och den 26 januari 1945 har Kungl. Maj:t bl. a. anbefallt statskontoret att från det å allmän förskottsstat I för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisade förskottsanslaget till Planering av allmänna arbeten till lantbruksstyrelsen utbetala tillhopa 1 269 100 kronor för bestridande av vissa kostnader i samband med planläggning av beredskapsarbeten inom jordbrukets område. Av sagda belopp ha 803 500 kronor avsetts till bidrag för anställande av extra arbetskraft hos hushållningssällskapen, 18 600 kronor såsom ersättning till hushållningssällskapen för anskaffande av instrumentutrustning, 300 000 kronor till utbetalande efter särskild framställning av hushållningssällskapen av medel för täckande av debiterade men icke inbetalade ersättningar från rekvisiter av planlägningsarbeten, 117 000 kronor för anställande hos lantbruksstyrelsen av viss personal för planering av såsom beredskapsarbeten lämpade torrlägningsföretag samt 30 000 kronor för anskaffande av instrumentutrustning åt sagda personal. Härjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december

1944 anbefallt statskontoret att från omförmälda förskottsanslag till Örebro läns hushållningssällskap utbetala ytterligare statsbidrag med högst 4 750 kronor till extra arbetskraft för planläggning av beredskapsarbeten inom jordbruket. För planläggning av dylika arbeten genom hushållningssällskapens försorg ha således anvisats tillhoppa (803 500 + 18 600 + 300 000 + 4 750 =) 1 126 850 kronor.

Genom beslut den 8 december 1944 har vidare Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att, med anlitande av ovannämnda förskottsanslag, till *egna hemsstyrelsen* utbetala ett belopp av högst 300 000 kronor för beredskapsprojektering för ladugårdsförbättringsföretag. Av beloppet ha högst 50 000 kronor avsetts såsom bidrag till Lantbruksförbundets byggnadsförening för täckande av föreningens kostnader för utbildning och utrustning av extra personal i samband med berörda verksamhet.

För utförande inom *skogsstyrelsen* av planlägningsarbeten avseende styrelsens verksamhetsområde har Kungl. Maj:t den 2 november 1944 förordnat taxeringsledaren hos skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län, jägmästaren A. Jansson att mot särskild ersättning, räknat från och med den 1 november 1944 tills vidare biträda med ifrågavarande planlägningsarbete ävensom anbefallt statskontoret att till Jansson utbetala honom tillerkänd ersättning från ifrågavarande förskottsanslag. Ytterligare har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 24 november och den 8 december 1944 anbefallt statskontoret att från sagda förskottsanslag till skogsstyrelsen utbetala tillhoppa högst 60 000 kronor, varav 40 000 kronor avsetts för utredningar och planläggning av reservarbeten inom skogsbruket samt 20 000 kronor för planläggning av betesanlägningsarbeten.

Efter framställning av skogsstyrelsen har Kungl. Maj:t den 2 november 1944 förklarat hinder icke möta för skogsstyrelsen att för budgetåret 1944/45 i fråga om planlägningskostnaderna för beredskapsarbeten inom skogsstyrelsens verksamhetsområde, till skogsvårdsstyrelsernas efterrättelse meddela bestämmelser av innehåll bl. a. att skogsvårdsstyrelse ägde förskottera samtliga omkostnader för prövning av ansökning och upprättande av plan samt övriga med verksamheten förenade utgifter ävensom att för täckande av sålunda förskotterade kostnader med undantag av eventuellt utgiven betalning för hantlangning, vilken skulle ersättas av markägarna, ersättning komme att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande utgå från ovannämnda förskottsanslag.

Genom beslut den 15 december 1944 har Kungl. Maj:t, såvitt nu är i fråga, anbefallt statskontoret att till skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län från förevarande förskottsanslag utbetala ett belopp av 14 140 kronor till planläggning av vägföretag.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla att *skogsstyrelsen* i skriftelse den 26 februari 1945 framhållit bl. a. att skogsvårdsstyrelserna torde komma att först under senare delen av budgetåret ingiva framställningar om statsbidrag till täckande av de kostnader, som föranletts av skogliga planlägningsarbeten under budgetåret. Det sammanlagda belopp varmed förut-

nämnda förskottsanslag torde komma att belastas till följd härav har skogsstyrelsen uppskattat till omkring 225 000 kronor. — Skogsstyrelsen har vidare i skrivelsen anmält, bland annat, att den jägmästaren Jansson genom Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1944 tillerkända ersättningen för tiden intill den 1 juli 1945 komme att uppgå till 10 536 kronor.

Jag torde även här få erinra därom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 september 1944 bland annat anbefallt statskontoret att med anlitan­de av här ifrågavarande förskottsanslag till byggnadsstyrelsen utbetala högst 15 000 kronor för detaljplanering av ny- och ombyggnadsarbeten vid veteri­närinrättningen i Skara.

För den planläggning av arbeten av olika slag, varom här är fråga, har såsom den i det föregående lämnade redogörelsen giver vid handen, hittills ställts till förfogande ett sammanlagt belopp av (1 269 100 + 4 750 + 300 000 + 60 000 + 14 140 + 15 000 =) 1 662 990 kronor från det å allmän förskottsstat I för löpande budgetår upptagna förskottsanslaget till Planering av allmänna arbeten. Såsom skogsstyrelsen framhållit torde vidare för av­lönande av en hos styrelsen anställd planeringsexpert samt för ersättning till skogsvårdsstyrelserna för planeringskostnader åtgå tillhopa (10 536 + 225 000 =) 235 536 kronor. Ytterligare medel för planeringsändamål torde enligt vad jag inhämtat från vederbörande myndigheter icke komma att erfordras under återstoden av innevarande budgetår. För täckande av här ifrågavarande utgifter synes nu böra å tilläggsstat II till riksstaten för bud­getåret 1944/45 anvisas anslag under nionde huvudtiteln. Medelsanvisningen torde med hänsyn till vad förut anförts böra bestämmas till (1 662 990 + 235 536 =) uppåt avrundat 1 925 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckning av planeringskostnader* å tilläggsstat II
till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 1 925 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

C. W. Rhedin.

*Före-
draganden.*

Bilaga 8.

Egentliga statsutgifter.

Elfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Härefter anmälas de frågor om ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, som avse elfte huvudtiteln, samt anföra därvid chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjores, beträffande den under punkten 1 och statsrådet Quensel beträffande den under punkten 2 angivna frågan följande.

C. Statlig lagerhållning m. m.

[1.] **4. Undanförsel av varuförråd, reservationsanslag.** Genom beslut den 3 september 1943 bemyndigade Kungl. Maj:t statens livsmedelskommission att med aktiebolaget Karlshamns oljefabriker träffa överenskommelse om bortförande genom bolagets försorg och i huvudsaklig överensstämmelse med av kommissionen i skrivelse den 22 juli 1943 angivna riktlinjer av vissa bolaget tillhöriga, i Karlshamn lagrade fettvaror och fettråvaror, varjämte Kungl. Maj:t förklarade Sig vilja framdeles, efter framställning av livsmedelskommissionen, meddela beslut angående bestridande av den ersättning, som enligt överenskommelsen kunde tillkomma bolaget.

I skrivelse den 6 juni 1944 hemställde livsmedelskommissionen om anvisande av medel för täckande av kostnaderna för tiden före den 1 juli 1944 i anledning av ifrågavarande undanförsel.

Genom beslut den 6 oktober 1944 anbefallde Kungl. Maj:t statskontoret att från det å förskottsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under elfte huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder (XI a), med redovisning under särskild rubrik, till statens livsmedelskommission, på rekvisition, utbetala högst 500 000 kronor att av kommissionen användas för täckande av ifrågavarande kostnader.

Genom beslut denna dag har Kungl. Maj:t vidare anbefallt statskontoret att från nyssnämnda anslag, med redovisning under särskild rubrik, till livsmedelskommissionen, på rekvisition, utbetala sammanlagt högst 15 828 kronor 8 öre, att av kommissionen användas intill ett belopp av 3 074 kronor 69 öre för täckande av vissa merkostnader för undanförsel jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 20 mars 1942 av ett parti sojabönor och i vad avser återstoden för bestridande av kostnader för undanförsel jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1943 av ett parti betfrö.

Departements-
chefen.

För reglering av de genom besluten den 6 oktober 1944 och den 11 maj 1945 anvisade beloppen å sammanlagt 515 828 kronor 8 öre bör å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1944/45 upptagas ett reservationsanslag å avrundat 515 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undanförsel av varuförråd* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 515 900.

[2.] **5. Förlust i samband med tillverkning av trätjärprodukter, reservationsanslag.** Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1942 träffade statens bränslekommission den 16 och den 17 november 1942 avtal med Hellefors bruks aktiebolag om tillverkning av trätjärprodukter, enligt vilket avtal bränslekommissionen, bland annat, garanterade bolaget avsättning av högst 280 ton enligt avtalet tillverkad s. k. B-tjärä till ett pris av 27 öre för kilogram, fritt banvagn inklusive emballage.

I skrivelse den 14 november 1944 hemställde bränslekommissionen — med förmålan att av nämnda myckenhet B-tjärä då återstode 93 ton samt att det icke visat sig möjligt att i allmänna marknaden anskaffa köpare till detta parti till högre pris än 13 öre för kilogram — att 13 020 kronor måtte ställas till kommissionens förfogande för utbetalande till bolaget av skillnaden mellan sistnämnda pris och det enligt avtalet garanterade.

Genom beslut den 24 november 1944 anbefallde Kungl. Maj:t statskontoret att från det å förskottsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under elfte huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder (XI a), med redovisning under särskild rubrik, till statens bränslekommission, på rekvisition, utbetala högst 13 020 kronor att av kommissionen användas för ifrågavarande utbetalning.

Det jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 24 november 1944 anvisade beloppet bör nu täckas genom anvisande å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår av ett anslag å avrundat 13 100 kronor. *Föredraganden.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlust i samband med tillverkning av trätjärprodukter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 13 100.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Carl D. Ossmark.

Bilaga 9.

Utgifter för statens kapitalfonder.

Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågor om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 och anför därvid följande.

Under den gångna delen av riksdagssessionen ha i olika sammanhang äskats anslag till investeringar å tilläggsstat II till löpande riksstat och denna dag äskas vissa ytterligare investeringsanslag. I enlighet med de principer som hittills tillämpats bör nu, då avskrivningsbehovet för de olika investeringarna kan överblickas, förslag om erforderliga avskrivningsanslag föreläggas riksdagen. Skulle nya avskrivningsbehov uppkomma eller ändring ske i de till grund för här beräknade avskrivningar liggande förhållandena förutsätter jag, att vederbörliga tillägg och jämkningar vidtagas av riksdagen.

Jag torde nu i korthet få redogöra för de olika fall, i vilka omedelbar avskrivning är påkallad beträffande investeringarna å tilläggsstaten.

Statens affärsverksfonder. Ett anslag under telegrafverkets fond till vissa reservtelefonstationer m. m. å 1 000 000 kronor torde böra helt avskrivas.

Luftfartsfonden. Tre anslag under denna fond, nämligen till belysningsanläggningar för luftfartsleder å 790 000 kronor, till radiofyrrar för luftfarten å 215 000 kronor samt till byggande och förbättring av flygplatser å 7 100 000 kronor, torde i enlighet med hittills tillämpade avskrivningsgrunder böra helt avskrivas.

Statens allmänna fastighetsfond. Av de å tilläggsstat II äskade investeringsanslagen erfordrar ett anslag för förvärv av mark till institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet icke någon avskrivning.

Anslagen till värmeledningsanläggning m. m. vid kronohäktet i Sundsvall å 72 000 kronor, till nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall å 162 000 kronor, till om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler m. m. å 900 000 kronor, till utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm å 70 000 kronor, till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan å 110 000 kronor samt till utvidgning av värmecentralen vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation för bränsleforskning å 45 000 kronor böra avskrivas med 50 procent. Ett anslag å 400 000 kronor till Anordnande av vissa förvaltningslokaler i Stockholm, vilket avsetts för ombyggnads- och inredningsarbeten i ett stort antal olika ämbetsbyggnader i Stockholm i syfte att erhålla ytterligare ämbetsrum, bör helt avskrivas, då de olika byggnadernas värde genom de vidtagna åtgärderna icke på längre sikt torde i nämnvärd grad ökas. Detsamma gäller ett anslag å 627 500 kronor till baracker för utlänningskommissionen, vilket endast avser att skapa provisoriska lokaler, samt två anslag till istandsättande av beskickningsfastigheterna i Helsingfors och Paris å respektive 240 000 och 75 000 kronor. Övriga anslag, som avse byggnader för olika ämbetsverk och för utrikesrepresentationen, böra avskrivas med 25 procent.

Försvarsväsendets fastighetsfond. För nu löpande budgetår beräknas avskrivningsbehovet för investeringar i försvarsväsendets fastighetsfond schablonmässigt till 50 procent av den totala investeringen i vederbörande delfond, med undantag för kostnader för dels markförvärv, vilka icke underkastas någon avskrivning, dels ock byggnader å Järvafältet samt för Göta pansarlivgardes förläggning, vilka avskrivas med anlitande av medel utom budgeten. För investeringar inom ramen av 1942 års försvarsbeslut, beträffande vilka anslagen från och med budgetåret 1943/44 årligen uppföras med vissa kvotdelar av den återstående anslagssumman, ha jämväl avskrivningsanslagen kvoterats från och med nämnda budgetår. För avskrivningsändamål anvisas sålunda under varje delfond för arbeten inom försvarsbeslutets ram ett kvotanslag under rubriken Vissa byggnadsarbeten m. m. samt för avskrivning av eventuella övriga investeringar ett anslag under rubriken Övriga arbeten.

Med tillämpning av dessa principer skall för avskrivning av investeringar på tilläggsstat II till löpande riksstat under rubriken Övriga arbeten uppföras ett anslag under flygförvaltningens delfond å 34 700 kronor.

Försvarets bostadsanskaffningsfond. I avvaktan på att frågan om grunderna för avskrivning av bostadsanskaffningsfondens kapitaltillgångar erhåller sin lösning, bör avskrivning å ett investeringsanslag å 355 000 kronor tills vidare få anstå.

Statens utlåningsfonder. Till lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer anvisades för budgetåret 1943/44 sammanlagt 30 000 000 kronor. Till avskrivning å fonden anvisades för samma

budgetår tillhoppa 5 838 000 kronor. Enligt hittills tillämpad procentsats, 27,8 procent, bör ytterligare ett belopp av 2 502 000 kronor avskrivas. Anslagen å tilläggsstat II för innevarande budgetår å tillhoppa 30 000 000 kronor, böra enligt samma grunder likaledes avskrivas med 8 340 000 kronor fördelat med hälften på vardera investeringsanslaget. Det sammanlagda avskrivningsbehovet för fonden blir sålunda 10 842 000 kronor, varav 4 170 000 kronor på anslaget till ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. I enlighet med de principer, som förordades vid anmälan av huvudtiteln i årets statsverksproposition, böra ett anslag till lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden å 8 000 000 kronor avskrivas med 21,5 procent och ett anslag till jordbrukets maskinlånefond å 830 000 kronor med 20 procent.

Fonden för låneunderstöd. I enlighet med hittills tillämpade principer torde avskrivning under denna fond böra ske med 29 procent å anslagen för tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, eller med 1 450 000 kronor, varav 870 000 på anslaget till ytterligare medel till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, samt med 27 procent å anslagen till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder, eller med 1 620 000 kronor, varav 540 000 kronor på anslaget till ytterligare medel till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder, samt likaledes med 27 procent å anslaget till lån till bostadsförbättringsverksamhet, eller 810 000 kronor. För avskrivning av ett anslag för lån till kolonisation för estlandssvenskarna å 500 000 kronor böra anvisas 340 000 kronor. Härmed bör den del av anslaget, som avser inköp av fiskarlägenheter, eller 320 000 kronor, avskrivas till 50 procent och anslaget i övrigt helt avskrivas.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen

att till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i härefter angivna fonder å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen:

Telegrafverkets fond:

Kommunikationsdepartementet:

Vissa reservtelefonstationer m. m. kronor 1 000 000

Luftfartsfonden:

Kommunikationsdepartementet:

Belysningsanläggningar för luftfartsle-		
der	»	790 000
Radiofyrrar för luftfarten	»	215 000
Byggande och förbättring av flygplat-		
ser	»	7 100 000

*Kungl. Maj:ts proposition nr 308.***Statens allmänna fastighetsfond:****Justitiedepartementet:**

<i>Värmeledningsanläggning m. m. vid kronohäktet i Sundsvall</i>	kronor	36 000
<i>Nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall</i>	»	81 000

Utrikesdepartementet:

<i>Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors</i>	»	240 000
<i>Grundförstärkning av beskickningsfastigheten i Helsingfors</i>	»	37 500
<i>Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Paris</i>	»	75 000

Socialdepartementet:

<i>Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt</i>	»	1 500
--	---	-------

Kommunikationsdepartementet:

<i>Tillbyggnader till landsstatshuset i Malmö</i>	»	212 500
<i>Lantmäterikontorsbyggnad i Örebro ..</i>	»	7 500
<i>Anordnande av vissa förvaltningslokaler i Stockholm</i>	»	400 000
<i>Expeditionsbaracker för statens utlänningskommission</i>	»	627 500

Finansdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets gränsbevakning</i>	»	3 300
---	---	-------

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler m. m.</i>	»	450 000
<i>Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm</i>	»	35 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan</i>	»	55 000
---	---	--------

Handelsdepartementet:

<i>Utvidgning av värmecentralen vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation för bränsleforskning</i>	»	22 500
--	---	--------

Försvarsväsendets fastighetsfond:

Försvarsdepartementet:

Flygförvaltningens delfond:

Övriga arbeten kronor 34 700

Statens utlåningsfonder:

Socialdepartementet:

<i>Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer</i>	»	6 672 000
--	---	-----------

<i>Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer</i>	»	4 170 000
--	---	-----------

<i>Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden</i>	»	1 720 000
---	---	-----------

Jordbruksdepartementet:

<i>Jordbrukets maskinlånefond</i>	»	166 000
-----------------------------------	---	---------

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

<i>Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet</i>	»	580 000
---	---	---------

<i>Ytterligare medel till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet</i>	»	870 000
--	---	---------

<i>Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder</i>	»	1 080 000
---	---	-----------

<i>Ytterligare medel till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder</i>	»	540 000
--	---	---------

<i>Lån till bostadsförbättringsverksamhet</i>	»	810 000
---	---	---------

<i>Lån till kolonisation för estlandssvenskarna</i>	»	340 000.
---	---	----------

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.

Bilaga 10.

Utgifter för statens kapitalfonder.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj
1945.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om anslag till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 och anför därvid följande.

[1.] **5. Avskrivning å investeringar för tillverkning av syntetiskt gummi, reservationsanslag.** Tidigare denna dag har chefen för folkhushållningsdepartementet anmält fråga om ytterligare medel till uppförande och drift av fabriksanläggningar för tillverkning av syntetiskt gummi. För främjande av denna verksamhet har hittills anvisats sammanlagt 11 900 000 kronor, varjämte å tilläggsstat II till innevarande års riksstat äskas ytterligare 3 850 000 kronor, allt såsom investering i fonden för förlag till statsverket. I förenämnda sammanhang har chefen för folkhushållningsdepartementet upptagit till behandling frågan om hur stor del av nämnda investeringar, som kan betraktas såsom räntabel. Avskrivningsbehovet för de gjorda investeringarna inklusive det tilläggsanslag som i förevarande sammanhang äskas har befunnits uppgå till sammanlagt 12 850 000 kronor.

Utan att därmed taga ställning till frågan, i vad mån i en framtid tillverkningsmetoderna kunna möjliggöra en räntabel produktion vill jag, med godtagande av nyss åberopade beräkning förorda att ett avskrivningsanslag å förenämnda belopp, 12 850 000 kronor, nu äskas. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avskrivning å investeringar för tillverkning av syntetiskt gummi* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett *reservationsanslag* av . . kronor 12 850 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.

Kapitalinvesteringar.

Justitiedepartementet.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, anmäler härefter under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 samt anför därvid följande.

Statens affärsverksfonder.

E. Domänverket.

[1.] **ab. Ekonomibyggnader vid ungdomsanstalten å Skenäs och vårdanstalten å Hall.** Genom beslut den 23 mars 1945 har Kungl. Maj:t — som den 15 juli 1944 fastställt allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 att lända till omedelbar efter rättelse såsom allmän förskottsstat II — ställt det å nämnda förskottsstat under statens affärsverksfonder uppförda förskottsanslaget av 75 000 kronor till Ekonomibyggnader vid ungdomsanstalten å Skenäs och vårdanstalten å Hall till fängvårdsstyrelsens förfogande för därmed avsedda ändamål.

Täckning torde nu böra beredas för denna förskottsanvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ekonomibyggnader vid ungdomsanstalten å Skenäs och vårdanstalten å Hall* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsan-

slag av kronor 75 000.

Statens allmänna fastighetsfond.

[2.] **1 a. Värmeledningsanläggning m. m. vid kronohäktet i Sundsvall.** För ifrågavarande ändamål har å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppförts ett anslag av 72 000 kronor (prop. nr 281/1944 s. 156 f.). Utredning pågår i syfte att möjliggöra att arbetet med hänsyn till föreliggande brandfara omedelbart utföres.

Då det är synnerligen angeläget, att nu nämnda arbete skyndsamt kommer till utförande, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Värmeledningsanläggning m. m. vid kronohäktet i Sundsvall* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 72 000.

[3.] **2 a. Nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall.** Genom beslut den 13 oktober 1944 har Kungl. Maj:t ställt det å allmän förskottsstat II för budgetåret 1944/45 under statens allmänna fastighetsfond uppförda anslaget av 162 000 kronor till Nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall till fångvårdsstyrelsens förfogande för därmed avsedda ändamål.

Täckning torde böra beredas för denna förskottsansvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 162 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Stefan Stiernstedt.

Bilaga 12.

Kapitalinvesteringar.

Utrikesdepartementet.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] 3 aa. **Grundförstärkning av beskickningsfastigheten i Helsingfors.** I propositionen nr 2/1945 anmälde Kungl. Maj:t behovet av medel till istandsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors och äskade för ändamålet å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår ett investeringsanslag av 240 000 kronor. I detta belopp ingingo emellertid icke kostnader för förstärkning av grunden under de till fastigheten hörande gårdsbyggnaderna, enär en undersökning rörande det eventuella behovet härav då ännu icke avslutats. Propositionen förutsatte sålunda, att medel för sistnämnda ändamål kunde komma att tilläggsvis erfordras. Detta ansågs icke böra fördröja framläggandet för riksdagen av frågan rörande istandsättandet i övrigt, enär det för fastighetens bevarande var angeläget att snarast möjligt igångsätta de avsedda arbetena, av vilka flertalet kunde utföras utan att avvakta resultatet av undersökningen. Sedan denna numera slutförts och dess resultat granskats av byggnadsstyrelsen, har styrelsen uttalat, att grundförstärkning medelst betongpålning bör utföras, innan gårdsbyggnaderna repareras invändigt, ävensom beräknat kostnaderna härför till 150 000 kronor.

Med hänsyn till angelägenheten att de nödvändiga arbetena på beskickningshuset i Helsingfors snarast komma till utförande i erforderlig omfattning hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundförstärkning av beskickningsfastigheten i Helsingfors* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 150 000.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

R. v. Essen.

Bilaga 13.

Kapitalinvesteringar.

Försvarsdepartementet.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler härefter under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 och anför därvid följande.

A. Försvarsväsendets fastighetsfond.

Flygförvaltningens delfond.

[1.] 16. Täckning av utgifter för markförvärv för flygfält. Genom beslut den 12 januari 1945 har Kungl. Maj:t bemyndigat flygförvaltningen att för bestridande av kostnader för förvärv av fastigheten Biskops 1¹¹ i Bunge socken intill ett belopp av 1 845 kronor anlita det å allmän förskottsstat II å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, flygförvaltningens delfond, uppförda anslaget av 1 700 000 kronor till Markförvärv för flygfält.

Täckning för de sålunda förskottsvis bestridda utgifterna torde i detta sammanhang böra äskas av riksdagen med ett avrundat belopp av 1 900 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Täckning av utgifter för markförvärv för flygfält
å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa
ett investeringsanslag av kronor 1 900.

B. Försvarets bostadsanskaffningsfond.

[2.] **1. Anordnande av bostäder.** Vid anmälan i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 2, s. 113 ff.) av fråga om kapitalinvestering i försvarets bostadsanskaffningsfond anförde jag, bland annat, att i annat sammanhang borde upptagas till prövning spörsmålet om anvisande av anslag å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår för täckande av belopp, som Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndiganden (skrivelse 1943: 411) ställer till förfogande från investeringsanslag under försvarsväsendets fastighetsfond för uppförande av bostäder. Nämnda bemyndigande inrymmer rätt för Kungl. Maj:t att medgiva anlitande inom en kostnadsram av tillhoppa 9 000 000 kronor — 3 000 000 kronor för varje delfond av försvarsväsendets fastighetsfond — av de investeringsanslag, som för budgetåret 1943/44 anvisats till vissa byggnadsarbeten m. m. å fastighetsfonden för uppförande av bostäder. Vid inrättandet från och med den 30 juni 1944 av försvarets bostadsanskaffningsfond vidtogs ingen ändring beträffande detta bemyndigande, vilket förutsattes fortfarande skola i första hand utnyttjas vid meddelande av beslut om ytterligare bostadsanskaffning. Därvid förutsattes emellertid tillika, att anslag skulle anvisas under bostadsanskaffningsfonden till ersättning för de medel, som tagits i anspråk av investeringsanslagen under fastighetsfonden för uppförande av sådana personalbostäder, som icke ha karaktären av tjänstebostäder i egentlig mening, d. v. s. sådana som icke äro förenade med bostadstväng. I enlighet härmed anvisade 1944 års riksdag (propositionen nr 275, riksdagens skrivelse nr 370) under försvarets bostadsanskaffningsfond å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1943/44 ett investeringsanslag av 5 260 000 kronor till anordnande av bostäder.

På sätt av redogörelsen i statsverkspropositionen framgår ha för uppförande av bostäder i bostadsanskaffningsnämndens regi hittills tillhoppa 5 660 500 kronor ställts till förfogande. I detta belopp ingå medelsanvisningar till byggnadsföretag å följande platser, nämligen

Bergnäset inom Nederluleå kommun	kronor	577 500
Karlsborg	»	1 832 000
Vitså	»	140 000
Fårösund	»	835 000
Kiruna	»	1 270 000
Ljungbyhed	»	346 000
Rindön	»	420 000
Såtenäs	»	240 000

Genom förenämnda tilläggsstatsanslag av 5 260 000 kronor ha följande belopp i sammanställningen blivit täckta genom investering i bostadsanskaffningsfonden, nämligen 577 500 kronor, 1 832 000 kronor, 835 000 kronor, 1 270 000 kronor och 346 000 kronor. Återstoden, i avrundat tal 395 000 kronor, avsåg kostnader för bostadsbyggnader å Malmen, varom framställning vid tidpunkten för framläggandet av propositionen 1944: 275 ännu icke in-

givits. Anvisningen å 140 000 kronor för bostadsbyggnader vid Vitså avses icke skola täckas, då enligt beslut av Kungl. Maj:t dessa byggnader skola upplåtas såsom tjänstebostäder med bostadstvång och de följaktligen icke skola invärderas i bostadsanskaffningsfonden.

I skrivelse den 16 april 1945 har *försvarets bostadsanskaffningsnämnd*, efter samråd med *riksräkenskapsverket*, gjort framställning om anslag för täckning av anvisningar till bostadsbyggnader. Nämnden har därvid anført, att det numera visat sig, att uppförande av bostadsbyggnader å Malmen, för vilket ändamål, enligt vad i det föregående anförts, i tilläggsstatsanslaget för budgetåret 1943/44 inräknats 395 000 kronor, icke vore oundgängligen nödvändigt, varigenom en besparing, motsvarande nämnda belopp, uppstått å anslaget. Med förmälan, bland annat, att medel nu borde beräknas för täckning av kostnaderna för uppförande av bostäder å Rindön, 420 000 kronor, och i Sätenäs, 240 000 kronor, har nämnden i skrivelsen vidare anført i huvudsak följande.

Bostadsanskaffningsnämnden kommer möjligen att före budgetårets utgång hemställa, att Kungl. Maj:t måtte ställa medel till förfogande för ytterligare två eller tre mindre byggnadsföretag med anlitage av de i riksdagens förenämnda skrivelse nr 1943: 411 omförmälda investeringsanslagen under försvarets fastighetsfond; i dessa fall avses emellertid de planerade byggnaderna att upplåtas såsom tjänstebostäder med bostadstvång, varför något anslag för täckning av ianspråktaga medel icke erfordras.

Genom nådigt brev den 16 mars 1945 har förordnats, att ett område av 17,1 hektar av stadsägan nr 2239 i Västerås skall i förvaltningshänseende överflyttas från flygförvaltningen till försvarets bostadsanskaffningsnämnd. Nämndens avsikt är att från ifrågavarande område försälja tomtmark till försvarsanställda personer, som ämna uppföra egna hem, ävensom till föreningar eller enskilda, som äro villiga att uppföra flerfamiljshus för upplåtelse i första hand till försvarets personal. Västerås stad har erbjudit sig att utföra vatten- och avloppsledningar jämte pumpstation för avloppsvattnet inom området. Kostnaderna för detta företag täckas till viss del av anslutningsavgifter. En annan del av kostnaderna täckes genom de årliga förbrukningsavgifterna för vattenleverans. Återstående del av kostnaderna, den så kallade restkostnaden, uppgår till 90 000 kronor. Staden har krävt, att detta belopp inbetalas till staden innan arbetena påbörjas eller att staten i vart fall lämnar en förbindelse att inbetala beloppet.

I skrivelse nr 1943: 411 har riksdagen uttalat, bland annat, att det finge ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av nämnden taga ställning till ett förslag att bostadsanskaffningsnämnden skulle äga att med anlitage av i skrivelsen omförmälda investeringsanslag utlämna lån till bostadssökande i flerfamiljshus eller till egna hemsspekulanter ävensom att i övrigt vidtaga åtgärder med avseende å tomtexploatering samt förmedling av primär- och teritiärlån. Med stöd av detta riksdagens uttalande, såvitt detsamma avser åtgärder med avseende å tomtexploatering, har nämnden för avsikt att inom kort underställa Kungl. Maj:t frågan huruvida icke förenämnda belopp å 90 000 kronor skulle kunna ställas till nämndens förfogande från ifrågavarande under försvarets fastighetsfond beviljade investeringsanslag. Nämnden vill framhålla, att utgifter av den art, varom här är fråga, normalt måste bestridas av varje tomtexploatör. Genom ledningarnas framdragande kommer marken att stiga i värde, så att efter genomförda tomtförsäljningar kostnaderna för tomtexploateringen bli ersatta.

Med anledning härav har bostadsanskaffningsnämnden angivit det nu föreliggande täckningsbehovet till $(420\,000 + 240\,000 + 90\,000 =)$ 750 000 kronor. Härifrån borde dock dragas den besparing å 395 000 kronor, som enligt vad nämnden anfört uppstått å det för budgetåret 1943/44 beviljade täckningsanslaget. Täckningsanslaget skulle härigenom uppgå till 355 000 kronor. Nämnden har hemställt, att ett investeringsanslag av nämnda belopp måtte äskas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Såsom jag anförde vid anmälan av motsvarande anslagsäskande vid fjolårets riksdag hade det varit önskvärt, att anslagsfrågor av denna art kunnat bedömas i sitt samband med frågan om principerna för avskrivning av bostadsanskaffningsfondens kapitaltillgångar. Ehuru denna fråga ännu icke var utredd, ville jag emellertid icke motsätta mig att täckningsanslag då anvisades, enär det ur budgettekniska synpunkter innebure vissa fördelar att redan vid bostadsanskaffningsfondens inrättande kunna å densamma redovisa dithörande medel och kapitaltillgångar. Dessa skäl godtogos också av riksdagen.

I samband med beslut den 2 juni 1944 om inrättande av bostadsanskaffningsfonden uppdrog Kungl. Maj:t åt bostadsanskaffningsnämnden att verkställa fortsatt utredning rörande redovisning å fonden av bostadsfastigheter, som nu redovisas å försvarsväsendets fastighetsfond, samt att avgiva förnyat utlåtande rörande grunderna för avskrivning av å fonden redovisade fastigheter. I skrivelse den 30 december 1944 har bostadsanskaffningsnämnden framlagt alternativa förslag rörande redovisningen av försvarets personalbostäder. Nämnden har förordat ett av dessa förslag såsom grundval för den fortsatta utredningen i ämnet, innefattande, bland annat, att bostadsbyggnader skulle överföras till redovisning å en ny kapitalfond, oberoende av om bostäderna borde vara upplåtna med bostadstvång eller icke. Nämndens framställning har varit föremål för remissbehandling i vanlig ordning och är för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Beträffande avskrivningsfrågan har nämnden gemensamt med riksräkenskapsverket sedermera i skrivelse den 29 januari 1945 framhållit, att det med hänsyn till nämndens förslag beträffande redovisningen av bostadsfastigheter syntes olämpligt att nu fastställa avskrivningsregler för de fastigheter, som för närvarande redovisas å bostadsanskaffningsfonden. Frågan om avskrivningen av dessa fastigheter syntes enligt myndigheternas mening utan större olägenhet kunna uppskjutas, så att grundavskrivning och årsavskrivning för innevarande budgetår verkställdes retroaktivt, sedan ståndpunkt kunnat tagas till frågan om avskrivningsreglernas utformning för de kapitaltillgångar, som komma att redovisas på den föreslagna nya fonden. Av nämnden och riksräkenskapsverket i skrivelsen gjord framställning om uppskov med avgivande av förslag till avskrivningsbestämmelser har av Kungl. Maj:t bifallits den 9 februari 1945.

Frågan om grunderna för avskrivning av bostadsanskaffningsfondens kapitaltillgångar är sålunda fortfarande icke löst. Denna fråga torde få upptagas till övervägande först sedan klarhet vunnits rörande sättet för redovis-

ningen av försvarets bostäder och omfattningen av det fastighetsbestånd, som skall redovisas för sig skilt från försvarets fastighetsfond. Intill dess torde emellertid överföring till bostadsanskaffningsfonden böra ske enligt hittills tillämpade principer. Avskrivning av tillgångarna å bostadsanskaffningsfonden torde, såsom bostadsanskaffningsnämnden och riksräkenskapsverket föreslagit, få ske retroaktivt.

I enlighet härmed böra medel nu äskas för tackning i första hand av förenämnda anvisningar till uppförande av bostäder å Rindön och i Såtenäs, 420 000 kronor respektive 240 000 kronor. Härutöver har bostadsanskaffningsnämnden upptagit ett belopp av 90 000 kronor, som beräknats erforderligt såsom bidrag till kostnader för utförande av vatten- och avloppsledningar m. m. till ett område i Västerås, som nämnden avser att exploatera till egna hemsbebyggelse för personal vid centrala flygverkstaden därstädes. Såsom nämnden anfört torde dessa kostnader, därest exploatering finnes böra komma till stånd, vara av den beskaffenhet att medel till deras bestridande kunna av Kungl. Maj:t anvisas från investeringsanslagen under försvarets fastighetsfond med utnyttjande av utav riksdagen lämnade bemyndiganden. Då, enligt vad jag under hand inhämtat, medel sannolikt komma att äskas redan innevarande budgetår, torde beloppet lämpligen böra medräknas i föreliggande täckningsbehov. Detta skulle sålunda uppgå till 750 000 kronor. Med hänsyn till den besparing, som uppkommit å förra årets täckningsanslag därigenom att ett däri inräknat belopp av 395 000 kronor icke synes behöva tagas i anspråk, uppgår anslagsbehovet till 355 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av bostäder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 355 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta af Sandeberg.

Bilaga 14.

Kapitalinvesteringar.

Socialdepartementet.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj
1945.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler härefter under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 och anför därvid följande.

Statens utlåningsfonder.

[1.] **1 a. Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer.** Under återopande av vad jag denna dag anført i samband med äskande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till bidrag till inrättande av pensionärshem får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 15 000 000.

[2.] **2. Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden.** Under återopande av vad jag denna dag anført i samband med äskande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av .. kronor 8 000 000.

Fonden för låneunderstöd.

[3.] **1. Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet.** Under återopande av vad jag denna dag anfört i samband med äskande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till bidrag till inrättande av pensionärshem får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 80 000 000.

[4.] **2 a. Ytterligare medel till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet.** Under återopande av vad jag denna dag anfört i samband med äskande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till bidrag till inrättande av pensionärshem får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare medel till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av .. kronor 3 000 000.

[5.] **3 a. Ytterligare medel till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder.** Under återopande av vad jag denna dag anfört i samband med äskande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare medel till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 2 000 000.

[6.] **4. Lån till bostadsförbättringsverksamhet.** Under återopande av vad jag denna dag anfört i samband med äskande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till bostadsförbättringsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 3 000 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.

Bilaga 15.

Kapitalinvesteringar.

Folkhushållningsdepartementet.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjöres, anmäler här-
efter under folkhushållningsdepartementets handläggning hörande ärenden
angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret
1944/45 samt anför därvid följande.

Fonden för förlag till statsverket.

[1.] **7. Ytterligare medel till uppförande och drift av fabriksanläggningar för tillverkning av syntetiskt gummi.** För färdigställande av de båda gum-
mifabrikerna i Ljungaverk och Stockvik samt för täckning av vissa i samband
med gummitillverkning uppkomna kostnader erfordras utöver för ändamålet
tidigare anvisade anslag ytterligare medel. Innan jag ingår närmare på frågan
om medelsbehovet torde jag under hänvisning i övrigt till Kungl. Maj:ts pro-
position nr 344 år 1943 (bil. 16, punkt 1) få lämna en kort redogörelse för
vad i ärendet tidigare förekommit.

Enligt ett mellan statens industrikommission och Stockholms superfosfat
fabriks aktiebolag den 24 maj 1943 träffat avtal, vars huvudgrunder under-
ställtts riksdagens prövning (prop. 76/1943), åtog sig bolaget att för kronans
räkning i närheten av bolagets fabriker i Ljungaverk uppföra en fabrik för
framställning av syntetiskt gummi samt att under tiden till och med år
1968 vid denna tillverka syntetiskt gummi. Avtalets bestämmelser äro i övrigt
i huvudsak följande.

1) Bolaget upplåter till kronan för fabriksanläggningen erforderlig mark
utan ersättning. Upplåtelsen gäller 25 år.

2) Anläggningen med maskiner och övriga tillbehör skall tillhöra kronan. Å området uppförda byggnader tillfalla bolaget med äganderätt utan lösen vid upplåtelse tidens utgång.

3) Bolaget skall tillhandahålla all för drift och försök erforderlig karbid, elektrisk kraft intill 1 000 kW samt vätgas och ånga i den mån tillverkning sker vid bolagets egna anläggningar i Ljungaverk.

4) Bolaget skall bidra till kostnaderna med 750 000 kronor.

5) Med hänsyn till de risker, som kunna vara förbundna med en anläggning av ifrågavarande slag, skall kronan svara för all såväl person- som egendomsskada, vilken vid eller till följd av anläggningen och dess drift drabbar bolaget direkt eller inträffar under sådana förhållanden, att bolaget blir för skadan ersättningsskyldigt.

6) Kronan medger, att bolaget under den tid, då anläggningen ej är i drift för kronans räkning, må utnyttja den för egen räkning. Härmed skall särskilt arrendavtal träffas mellan kronan och bolaget.

Kapaciteten hos den i detta avtal avsedda fabriken beräknades till 400 ton gummi per år och kostnaderna för anläggningens uppförande uppskattades till 3 000 000 kronor och driftskostnaderna under första året till 1 500 000 kronor. Å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisades under fonden för förslag till statsverket för bestridande av de å kronan belöpande kostnaderna två särskilda anslag, nämligen ett å 500 000 kronor till Anskaffande av maskiner för framställning av syntetiskt gummi (riksdagens skriv. nr 18) och ett å 3 250 000 kronor till Uppförande och drift av en fabriksanläggning för tillverkning av syntetiskt gummi (riksdagens skriv. nr 87).

Verkställda undersökningar gävo sedermera vid handen, att den då under uppförande varande fabriksanläggningen i Ljungaverk skulle för en beräknad kostnad av 750 000 kronor kunna utbyggas till sin dubbla kapacitet eller till 800 ton per år. På grund av försörjningsläget med avseende å gummi ansågs det vidare angeläget, att ytterligare en fabrik för syntetiskt gummi med en kapacitet av 800 ton per år kom till stånd. Denna fabrik ansågs böra uppföras i Stockvik i närheten av Sundsvall och ett avtal träffades mellan statens industrikommission och Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag av i stort sett samma innehåll som avtalet rörande Ljungaverksfabriken. Bolaget skulle emellertid för den nya anläggningen, som avsågs att uppföras å mark, som för ändamålet förvärvades av kronan, icke bestrida någon del av de till 3 900 000 kronor beräknade anläggningskostnaderna. Å andra sidan skulle bolaget icke erhålla någon rätt till byggnaderna efter år 1968, då bolagets driftåtagande skulle upphöra. Såsom driftkapital för Stockviksfabriken beräknades erforderligt jämväl ett belopp av 1 500 000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för Ljungaverksfabrikens ytterligare utbyggnad och för uppförande och drift av Stockviksfabriken anvisade 1943 års riksdag (skriv. nr 490) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1943/44 å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket ett anslag å 6 150 000 kronor.

Ljungaverksfabriken blev färdig att tagas i bruk på försommaren 1944

och vid midsommartiden framkom det första vid fabriken tillverkade syntetiska gummit. Försökstillverkning pågick därefter till den 5 oktober 1944, då en explosionsolycka inträffade vid anläggningen och förorsakade driftstopp.

I skrivelse den 30 december 1944 anmälde industrikommissionen, att kostnaderna för uppförande av de båda gummifabrikerna icke kunnat hållas på den nivå, som från början beräknats, utan att överskridanden ägt rum. Anledningen härtill hade delvis varit att söka i den vid Ljungaverk timade explosionsolyckan och därav föranledda reparationer och omändringsarbeten, men även andra omständigheter hade bidragit till kostnadsökningen. Vilka dessa omständigheter vore kunde icke preciseras utan en ingående jämförelse mellan de uppgjorda kalkylerna och de faktiska utgifterna. En sådan beräkning hade påbörjats inom kommissionen, men arbetet vore mycket tidsödande.

Ehuru således en närmare redogörelse för de omständigheter, som förorsakat, att de uppgjorda kalkylerna brustit, då icke kunde framläggas, kunde, uttalade kommissionen vidare, redan fastslås, att de medel, som funnes disponibla, icke komme att förslå till det fortsatta arbetet på fabriksanläggningarna och dessas igångsättning och drift. Vilka ytterligare belopp, som kunde bli erforderliga, kunde dock icke avgöras, förrän nämnda jämförelsearbete bleve färdigt och förhållandena jämväl i övrigt kunde överblickas. Så snart detta skett, hade kommissionen för avsikt att inkomma med en i möjligaste mån definitiv framställning om ytterligare anslag till ifrågavarande fabrikation. Då risk syntes föreligga för att beviljade anslag hunnit förbrukas, innan en sådan framställning kunde bli behandlad, och att brist på rörelsekapital således uppstode, torde det vara nödvändigt, att ytterligare medel, förslagsvis 2 000 000 kronor, preliminärt anvisades för de båda fabrikerna.

Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 2 år 1945) anvisade riksdagen till Uppförande och drift av fabriksanläggning för tillverkning av syntetiskt gummi å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 ett anslag å 2 000 000 kronor.

Sammanlagt ha alltså för gummifabrikerna och för deras drift hittills anvisats kapitalmedel å tillhoppa 11 900 000 kronor, vartill kommer det förutnämnda bidraget å 750 000 kronor från Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag. Till förfogande har sålunda stått ett sammanlagt belopp av 12 650 000 kronor.

Dessa medel ha emellertid jämlikt bemyndiganden av Kungl. Maj:t den 6 oktober 1944 och den 23 februari 1945 till en del även använts för att bestrida kostnaderna för de forskningsarbeten med avseende å syntetiskt gummi, som pågå vid fysikalisk-kemiska institutionen och Svenska gummi-forskningslaboratoriet i Uppsala. Beträffande ifrågavarande verksamhet torde jag få erinra om följande.

Genom beslut den 28 november 1941 ställde Kungl. Maj:t till industrikommissionens förfogande från elfte huvudtitelns anslag till Extra utgifter ett

belopp av 25 000 kronor för bestridande av utgifterna för de försök med framställning av syntetiskt gummi, som under professorn The Svedbergs ledning påbörjats vid fysikalisk-kemiska institutionen i Uppsala. För bedrivande vid institutionen av dels laboratoriemässig framställning av syntetiskt gummi och dels tillverkning i halvstor skala av cirka 1 kg gummi per timme ställde Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 4 december 1942 160 000 kronor till industrikommissionens förfogande. Beloppet anvisades från försvarsväsendets förskottsstat. Med nämnda tillverkning i halvstor skala åsyftades närmast att erhålla erfarenheter för en utbyggnad av en fullständig fabriksanläggning för syntetiskt gummi. I samband med anvisande av det tidigare omnämnda beloppet å 3 250 000 kronor till Uppförande och drift av en fabriksanläggning för tillverkning av syntetiskt gummi anvisade 1943 års riksdag (skriv. nr 87) under elfte huvudtiteln ett anslag å 275 000 kronor till Ytterligare försök med framställning av syntetiskt gummi.

Under våren 1943 framfördes från försvarsväsendets sida önskemål om att försvarets omedelbara behov av neopren måtte i möjligaste mån tillgodoses. Undersökningar igångsattes därför rörande möjligheten att, i avbidan på leveranserna från den då planerade gummifabriken i Ljungaverk, på annat håll anordna en provisorisk tillverkning av neopren i mindre skala. Dessa undersökningar gävo till resultat, att man, genom förflyttning av den vid fysikalisk-kemiska institutionen för gummitillverkning i halvstor skala utnyttjade maskinella utrustningen till mera ändamålsenliga lokaler och genom en komplettering i viss utsträckning av denna utrustning, kunde påräkna en tillverkningskapacitet av 5 kilogram neopren per timme. På grund härav ställde Kungl. Maj:t efter en av statens krigsmaterielnämnd i samråd med industrikommissionen gjord framställning den 9 april 1943 medel till förfogande för ifrågavarande provisoriska anläggning. Anläggningen, som inrymdes i huset nr 10 i kvarteret Gudur i Uppsala, benämnes Svenska gummiforskningslaboratoriet.

Vid slutet av år 1943 hade arbetet vid gummiforskningslaboratoriet kommit i gång och kontinuerlig drift börjat upprätthållas i en omfattning, som var i det närmaste tillräcklig för tillgodoseendet av försvarsväsendets mest trängande behov. Emellertid hade i driften förekommit avbrott och störningar, som krävde ytterligare försök och undersökningar för vidare utarbetande av de olika tillverkningsprocedurerna och den därvid använda apparaturen, och efter framställning av kommissionen i skrivelse av den 15 december 1943 ställde Kungl. Maj:t den 22 samma månad ett belopp av 400 000 kronor till kommissionens förfogande för ifrågavarande ändamål. Medlen anvisades från försvarsväsendets förskottsstat.

Den verksamhet på hithörande område, som sedan årsskiftet 1943/44 bedrivs i Uppsala, består således *dels* av tekniskt-vetenskaplig forskning i laboratoriemässig skala för ytterligare studium av gummisynthesen, *dels* av experimentella försök i halvstor skala, *dels* ock av tillverkning av neopren för försvarsväsendets räkning. Förstnämnda verksamhetsled utövas vid fysika-

lisk-kemiska institutionen och de båda sistnämnda leden bedrivs vid gummiforskningslaboratoriet.

Efter framställning av industrikommissionen bemyndigade Kungl. Maj:t den 6 oktober 1944 kommissionen att av medel som ställts till förfogande såsom rörelsemedel för driften vid anläggningarna i Ljungaverk och Stockvik disponera högst 72 000 kronor för bestridande av kostnaderna för fortsatta försök vid fysikalisk-kemiska institutionen i Uppsala med framställning av syntetiskt gummi.

I samband därmed förklarade Kungl. Maj:t, att kostnaderna för den vid gummiforskningslaboratoriet bedrivna verksamheten skulle till den del de vore att hänföra till allmänna produktionskostnader bestridas av de nyssnämnda rörelsemedlen, i den mån tidigare för ändamålet särskilt anvisade medel icke försloge därtill, samt till den del kostnaderna vore direkt hänförliga till den vid laboratoriet bedrivna produktionen av syntetiskt gummi för försvarsväsendets räkning genom anlitanade av inflytande försäljningsmedel. Samtidigt föreskrevs, att försäljningspriset å gummi, som framställdes vid laboratoriet, skulle så bestämmas, att full täckning erhöles för sistnämnda kostnader.

I skrivelse den 14 februari 1945 anmälde industrikommissionen, att nyssnämnda belopp av 72 000 kronor ävensom till förfogande stående medel för bestridande av kostnader för undersökningar och experiment vid gummiforskningslaboratoriet kunde beräknas vara disponerade senast under april månad innevarande år. Kommissionen hade ingående prövat frågan, huruvida försöken vid fysikalisk-kemiska institutionen och den vid gummiforskningslaboratoriet bedrivna verksamheten, sedan driften vid Ljungaverk och Stockvik kommit igång, alltjämt skulle fortgå. Kommissionen hade därvid kommit till den uppfattningen, att ett klart särskiljande av å ena sidan de tekniska uppgifter, som i direkt anslutning till själva igångsättningen av driften vid Ljungaverk och Stockvik utförts och utfördes vid gummiforskningslaboratoriet, och å andra sidan sådana forskningsuppgifter, som handhades vid laboratoriet och fysikalisk-kemiska institutionen, icke läte sig göra. Det hade härvidlag visat sig, att för undanröjande av de driftssvårigheter, som förekommit i Ljungaverk, icke blott en rent teknisk överarbetning erfordrats utan jämväl direkt vetenskapliga arbeten måst utföras av en sådan art, att de icke kunde bedrivs annat än å härför lämpliga laboratorier. Då driftssvårigheter av hittillsvarande slag trots ombyggnader och förbättringar vid Ljungaverk alltjämt torde vara att förvänta, hade kommissionen på grund av vad sålunda anförts för sin del icke kunnat finna annat än att verksamheten vid fysikalisk-kemiska institutionen samt å gummiforskningslaboratoriet och vid andra på dettas uppdrag för uppgiften arbetande laboratorier, så länge forskningsuppgifterna alltjämt föreläge, tills vidare måste bestå. Under åberopande härav och under framhållande att ifrågavarande försök, undersökningar och experiment vid fysikalisk-kemiska institutionen och vid gummiforskningslaboratoriet utgjorde ett slags igångsättningsarbeten för den fabriksmässiga driften och därför rimligen borde bekostas av för nämnda

drift anvisade medel, hemställde kommissionen om bemyndigande att av medel, som ställts eller framgent kunde komma att ställas till förfogande såsom rörelsemedel för driften vid anläggningarna i Ljungaverk och Stockvik, disponera *dels* erforderligt belopp, uppskattningsvis cirka 12 000 kronor per månad, för fortsatta försök vid fysikalisk-kemiska institutionen avseende framställning av syntetiskt gummi, *dels ock* erforderligt belopp, uppskattningsvis cirka 25 000 kronor per månad, för fortsatta undersökningar och experiment vid gummiforskningslaboratoriet eller eljest i samband med laboratoriets verksamhet.

Med anledning härav bemyndigade Kungl. Maj:t den 23 februari 1945 industrikommissionen att för tiden intill den 1 oktober 1945 bestrida ifrågavarande kostnader på av kommissionen föreslaget sätt.

I skrivelse den 18 april 1945 har *industrikommissionen* lämnat en ingående redogörelse för den hittillsvarande medelsförbrukningen i samband med gummiforskningen och tillverkningen av gummi ävensom meddelat de ytterligare medelsbehov, som föreläge för dessa ändamål.

Kommissionens verkliga utgifter för anläggning och drift per den 31 mars 1945 jämte av kommissionen beräknade kostnader efter denna tidpunkt finnas angivna i en skrivelsen bifogad uppställning. De senare kostnaderna äro i sin tur uppdelade i dels sådana kostnader, vilkas storlek genom till kommissionen inlämnade preliminära fakturor äro bekanta och omfatta tiden till och med mars 1945, och dels beräknade kostnader efter denna tidpunkt intill årets slut.

Av uppställningen framginge, anför kommissionen, att de verkställda utbetalningarna per den 31 mars 1945 uppginge till 11 241 321 kronor 99 öre, varför av de för ändamålet tillgängliga medlen å sammanlagt 12 650 000 kronor återstode 1 408 678 kronor 1 öre. Därtill hade i inkomster av såld produkt influtit 60 123 kronor 83 öre. Sedan de inlämnade preliminära fakturorna betalats, komme utgifterna med avdrag för inkomster av såld produkt att uppgå till 13 449 701 kronor 55 öre, varför en brist av omkring 800 000 kronor uppstode, i den mån den ej täcktes genom inkomster av tillverkat syntetiskt gummi, s. k. svedopren, utöver vad som hittills influtit. På grund härav måste sålunda nya medel snarast tillföras kommissionen, för att gummifabrikerna skulle kunna färdigställas samt driften vid dem och gummiforskningen i Uppsala uppehållas.

Av den nämnda summan, i runt tal 13,45 miljoner kronor, belöpte sig, fortsätter kommissionen, omkring 10,9 miljoner kronor på anläggningskostnader. Av återstoden vore omkring 1,55 miljoner kronor redovisade som driftskostnad vid Ljungaverk och Stockvik, men detta belopp inkluderade även anskaffningskostnaden för lager av råvaror och förrådsartiklar, vilkas värde uppskattades till 850 000 kronor, varför de egentliga driftskostnaderna under den tid driften vid Ljungaverk varit i gång utgjorde omkring 700 000 kronor. Slutligen belöpte sig omkring en miljon kronor på kostnader för gummiforskningen i Uppsala, vars sammanlagda kostnad inklusive tidigare erhållna och förbrukade anslag utgjort omkring 2,3 miljoner kronor. De återstående an-

läggningskostnaderna utöver nämnda 10,9 miljoner kronor, vilka skulle utbetalas av kommissionen under senare delen av år 1945, beräknades uppgå till omkring 1,75 miljoner kronor. Dessa kostnader avsåge dels sådana beställda maskiner och apparater, vilka den 31 mars ännu ej levererats eller installerats, och dels kompletteringsarbeten, som ännu ej beställts.

Driftskostnaden till årets slut av anläggningarna vid Ljungaverk och Stockvik kunde, framhåller kommissionen, på grund av bristande driftserfarenhet ej beräknas men uppskattades preliminärt till omkring 2,05 miljoner kronor för Ljungaverk och 1,4 miljoner kronor för Stockvik. Kostnaden för gummiforskningen i Uppsala under tiden april—december 1945 hade under förutsättning, att gummiforskningsverksamheten intill årets slut bedreves i hittillsvarande omfattning, beräknats till omkring 850 000 kronor. Sammanlagda driftskostnaden för båda fabrikena samt för gummiforskningen i Uppsala beräknades alltså till årets slut uppgå till omkring 4,3 miljoner kronor. Härifrån avginge dock inkomst av tillverkat syntetiskt gummi, varav beräknades tillverkas sammanlagt omkring 500 ton med ett försäljningspris av 3 kronor 50 öre per kilogram. Det kunde i detta sammanhang nämnas, att detta försäljningspris tillämpats hittills och att möjlighet ej syntes föreligga att nu ändra detsamma, då detta skulle innebära en stegring av de färdiga gummivarornas pris. Inkomsten beräknades, inklusive en nu utestående fordran på försåld svedopren, utgöra omkring 2 miljoner kronor. Totala driftskostnaden och kostnaden för gummiforskningen utgjorde för tiden april—december 1945 efter avdrag av denna inkomst omkring 2,3 miljoner kronor.

Kommissionen framhåller i anslutning härtill, att kommissionen vid beräkning av dessa summor antagit, att samtliga anläggningskostnader hunne betalas före årets slut, vilket förutsatte, att den fortsatta driften ej gäve anledning till några väsentliga ändrings- och tilläggsarbeten. Givet vore också, att den fortsatta driften och gummiforskningen efter slutet av innevarande år måste bli för en förnyad framställning från kommissionen vid en tidpunkt på hösten 1945, då driftskostnaderna vid fabrikena och möjligheterna att få dessa täckta genom försäljningsinkomster samt behovet av fortsatt gummiforskning bättre kunde bedömas.

Det totala anslagsbehovet för gummifabrikernas färdigställande samt för dessas och gummiforskningens drift till årets slut utgjorde alltså, uttalar kommissionen sammanfattningsvis, dels 0,8 miljoner kronor för täckande av uppkommande underskott, dels återstående anläggningskostnader 1,75 miljoner kronor, dels ock kostnad för fabriekernas och gummiforskningens drift till årets slut 2,3 miljoner kronor, eller sammanlagt 4,85 miljoner kronor.

Kommissionen har härefter redogjort för anledningarna till att de ursprungliga kostnadskalkylerna för gummifabrikerna icke kunnat hållas.

En jämförelse mellan dessa kalkyler, såvitt avser byggnadskostnaderna vid Ljungaverk, å ena, samt verkliga och nu beräknade anläggningskostnader vid samma fabrik, å andra sidan, utvisar, att en fördyring uppstått redan på den fabrik, som var färdigställd vid slutet av juni månad 1944, nämligen från beräknade 3,75 miljoner kronor till omkring 4,25 miljoner kronor. Den största ökningen beror emellertid på de många förändrings- och tillbyggnads-

arbeten, som utförts efter den 1 juli 1944 och som betingats, dels av de nya erfarenheter, som under byggnadstiden vunnits vid gummiforskningen, dels av erfarenheterna vid själva driftens igångsättande, dels ock av den svåra explosionsolycka, som inträffade den 5 oktober 1944. Kostnaderna för dessa ändrings- och kompletteringsarbeten, beräknas komma att uppgå till omkring 2,6 miljoner kronor, varav omkring en miljon kronor äro att beteckna som rena säkerhetsåtgärder med anledning av explosionen. Sammanlagda anläggningskostnaden blir vid Ljungaverk omkring 6,85 miljoner kronor.

De vid gummiforskningen och vid driften i Ljungaverk vunna erfarenheterna, ej minst med avseende på explosionsrisken, tillämpades omedelbart även vid Stockviksfabrikens pågående byggnad, varför en väsentlig fördyring inträffade även där, nämligen från ursprungligen beräknade 3,9 till nu beräknade 5,8 miljoner kronor. För båda fabrikena sammanlagt hade ursprungligen beräknats en anläggningskostnad av 7,65 miljoner kronor medan den nu beräknas uppgå till 12,65 miljoner kronor, alltså en fördyring av 5 miljoner kronor.

Beträffande driftkostnaderna hade dessa för ett års drift beräknats till 1,5 miljoner kronor per fabrik eller sammanlagt 3 miljoner kronor. Driften igångsattes vid Ljungaverk i början av maj 1944 men avbröts av en explosion i ett av acetylengasverken, varför den effektiva drifttiden intill den redan omtalade explosionsolyckan i oktober samma år endast blev inemot fyra månader. Efter stillestånd för ombyggnads- och ändringsarbeten sattes driften åter igång den 29 mars 1945. Stockviksfabriken påbörjade sin drift samma dag.

På grund av de erfarenheter, som nu vunnits, kan man förutse en viss, till omkring 500 ton beräknad produktion av svedopren under återstoden av året. Kostnaderna för driften vid fabrikena hava uppskattats till 7 kronor per kilogram tillverkad vara, medan försäljningspriset, som redan omtalats, ej ansetts kunna sättas högre än 3 kronor 50 öre per kilogram. Härigenom uppkommer en driftskostnad utöver inkomster av såld produkt, som uppgår till omkring 1,45 miljoner kronor. Härtill kommer 0,85 miljoner kronor för gummiforskningen i Uppsala till årets slut och de redan fakturerade driftskostnaderna 2,55 miljoner kronor eller sammanlagt 4,85 miljoner kronor. Då för ändamålet anvisats 3 miljoner kronor uppkommer en fördyring av 1,85 miljoner kronor. Tillhoppa med de förutnämnda ökade anläggningskostnaderna å 5 miljoner kronor uppgår fördyringen sålunda till 6,85 miljoner kronor. Med hänsynstagande till det innevarande år erhållna tilläggsanslaget å 2 miljoner kronor skulle sålunda det nya anslagsbehovet uppgå till 4,85 miljoner kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer kommissionen, att Kungl. Maj:t måtte till kommissionens förfogande ställa ett belopp av 4 850 000 kronor för färdigställande av fabrikena i Ljungaverk och Stockvik samt för drift av dessa och fortsatt bedrivande av gummiforskningen i Uppsala till slutet av innevarande år.

*Departements-
chefen.*

De till följd av krisen uppkomna svårigheterna att importera för vårt land erforderliga kvantiteter bilgummi aktualiserade redan på ett tidigt stadium frågan om en inhemsk tillverkning av syntetiskt gummi. I och för sig och särskilt med hänsyn till att det bär rörde sig om ett angeläget behov hade det givetvis varit önskvärt, därest en dylik tillverkning kunnat baseras på någon redan känd och fullt utexperimenterad metod. Försök gjordes ock-

så i syfte att från utlandet förvärva licensrätt till metoder, som där kommit till användning. Försöken ledde emellertid på grund av rådande förhållanden icke till några praktiska resultat. På grund härav ansågs det såsom en synnerligen angelägen uppgift att söka inom vårt land utfinna metoder, på vilka en inhemsk tillverkning skulle kunna baseras. Under ledning av professorn The Svedberg utexperimenterades därför vid fysikalisk-kemiska institutionen i Uppsala den metod, på vilken den nuvarande inhemska gummitillverkningen grundas.

Kostnaderna för uppförande av de två gummifabrikerna i Ljungaverk och Stockvik uppskattades ursprungligen till sammanlagt 7 650 000 kronor. Enligt industrikommissionens nu framlagda utredning kunna kostnaderna för fabrikernas slutliga färdigställande antagas komma att med omkring 5 000 000 kronor överstiga angivna belopp.

Den främsta anledningen till denna avsevärda fördyring är att söka i det förhållandet, att med utförandet av de båda fabriksanläggningarna icke kunnat anstå, till dess tillräckligt lång erfarenhet stått till förfogande från experiment- och försöksverksamheten vid fysikalisk-kemiska institutionen i Uppsala och vid gummiforskningslaboratoriet därstädes. Under utförandet av arbetena för gummifabrikerna ha sålunda många förändrings- och tillbyggnadsarbeten måst genomföras allteftersom nya rön framkommit vid försöksverksamheten. Dylika arbeten ha vidare förorsakats av det förhållandet, att vissa anläggningar, som utförts med stöd av erfarenheter, vunnit vid tillverkningen i halvstor skala vid gummiforskningslaboratoriet, visat sig vid själva driftens igångsättande icke vara såsom antagits ändamålsenliga. Den svåra explosionsolyckan, som inträffade vid Ljungaverksfabriken den 5 oktober 1944 några månader efter driftens igångsättande, har även medfört avsevärda merkostnader icke blott för istandsättning av fabriken utan även för åtgärder såväl vid denna fabrik som vid Stockviksfabriken för att i möjligaste mån tillgodose säkerhetskraven. Enbart för Ljungaverksfabriken ha kostnaderna för åtgärder i sistnämnda syfte uppgått till omkring 1 000 000 kronor. Till merkostnaderna ha slutligen även medverkat den prishöjning, som under de senaste åren skett inom vissa produktionsområden.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår ha igångsättnings- och driftskostnaderna per den 31 mars 1945 för de båda gummifabrikerna uppgått till omkring 1 550 000 kronor. Av detta belopp representera emellertid 850 000 kronor anskaffningskostnader för lager av råvaror och förrådsartiklar, varför de egentliga driftskostnaderna stanna vid ett belopp av omkring 700 000 kronor. För verksamheten till och med nämnda dag vid fysikalisk-kemiska institutionen och vid gummiforskningslaboratoriet har därjämte jämlikt bemyndiganden av Kungl. Maj:t disponerats av de för anläggning av gummifabrikerna anvisade kapitalinvesteringsmedlen ett belopp av omkring 1 000 000 kronor. Tillhoppa med det förut angivna beloppet å 12 650 000 kronor, vartill fabriksanläggningarnas färdigställande beräknats, skulle alltså erfordras ett belopp av $(12\,650\,000 + 1\,550\,000 + 1\,000\,000 =)$ 15 200 000 kronor. Då hittills för ändamålet anvisats kapitalinvesteringsmedel å till-

hopa 11 900 000 kronor skulle alltså med hänsynstagande till det av Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag erhållna bidraget å 750 000 kronor erfordras ett ytterligare anslag av 2 550 000 kronor.

Industrikommissionen har emellertid i detta sammanhang hemställt om anvisande av medel jämväl för täckande av kostnaderna under tiden 1 april—31 december 1945 för dels driften vid de båda gummifabrikerna och dels gummiforskningen i Uppsala. Förstnämnda kostnader ha preliminärt beräknats för Ljungaverksfabriken till 2 050 000 kronor och för Stockviksfabriken till 1 400 000 kronor. Under förutsättning att gummiforskningsverksamheten bedreves intill årets slut i hittillsvarande omfattning, skulle kostnaderna här för kunna beräknas till 850 000 kronor. Här angivna kostnader skulle alltså uppgå till sammanlagt 4 300 000 kronor. Från detta belopp skulle emellertid enligt kommissionen avräknas inkomsterna från försäljning av intill årets slut tillverkat syntetiskt gummi. Kommissionen har under förutsättning att några mera väsentliga ytterligare ändrings- och tilläggsarbeten med avseende å fabrikerna ej behöva företagas, uppskattat tillverkningen till omkring 500 ton. Kostnaden för driften vid fabriken har kommissionen beräknat till 7 kronor per kilogram tillverkad vara. Det av kommissionen hittills tillämpade försäljningspriset utgör emellertid endast 3 kronor 50 öre per kilogram. Enligt kommissionens mening föreligger ej möjlighet att tillämpa ett högre pris, därest en stegring av priset på de färdiga gummivarorna skall undvikas. Med utgående från nuvarande pris och med inräknande av en utestående fordran för redan försålt gummi har kommissionen uppskattat inkomsterna av gummitillverkningen intill årets slut till omkring 2 000 000 kronor. Förut angivna medelsbehov å 4 300 000 kronor skulle alltså nedgå till 2 300 000 kronor.

De kapitalinvesteringar som skett i de båda gummifabrikerna måste betraktas såsom en beredskapsåtgärd, och anläggningarna torde vid en återgång till fredsförhållanden sakna affärsvärde i vanlig mening. Vid dylikt förhållande synas de redan gjorda investeringarna och det belopp å 2 550 000 kronor, som enligt vad förut nämnts ytterligare erfordras för anläggningarnas färdigställande, böra, bortsett från värdet å ineliggande lager och ett mindre restvärde å Stockviksfabriken, helt avskrivas. Att något restvärde ej torde böra upptagas för Ljungaverksanläggningen sammanhänger med att tomten, varå fabriken är uppförd, tillhör Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag och att de å tomten uppförda byggnaderna skola efter driftsavtalets upphörande år 1968 utan lösen tillfalla bolaget med äganderätt. Såsom förut nämnts är Stockviksfabriken däremot byggd på mark, som förvärvats av kronan. Byggnaderna tillfalla ej heller bolaget vid tiden för driftsavtalets slut. Restvärdet å Stockviksanläggningen synes lämpligen böra upptagas till samma belopp, varmed bolaget bidragit till Ljungaverksfabriken eller 750 000 kronor. Enligt vad som framgår av industrikommissionens redogörelse uppgår inköpsvärdet å det den 1 april 1945 befintliga råvarulagret till omkring 850 000 kronor. Detta belopp torde ej böra bli föremål för avskrivning. Det synes nämligen ur principiella synpunkter riktigast, att industrikommissionen vid försäljning av syntetiskt gummi framdeles uttager ett pris, som täcker

kostnaderna för gummits framställning. Huruvida detta pris skall få slå igenom vid försäljning av färdigprodukterna är en prispolitisk fråga, vartill ställning ej behöver tagas i detta sammanhang. Anses en eljest ofrånkomlig höjning av priserna på färdigprodukterna böra undvikas, får ett subventionsförfarande anlitas, exempelvis över statens reservförrådsnämnd.

Industrikommissionen har förutsatt, att gummiforskningen i Uppsala skall i hittillsvarande omfattning bedrivas intill utgången av innevarande år. På grund av den betydelse för driften vid de båda gummifabrikerna, som denna verksamhet torde ha särskilt under den närmaste tiden, har jag icke något att erinra mot att verksamheten tills vidare fortsättes under innevarande år. I likhet med industrikommissionen utgår jag emellertid ifrån att frågan om verksamhetens fortsatta bedrivande efter den 31 december 1945 i god tid dessförinnan efter framställning av kommissionen blir föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Beträffande kostnaderna för gummiforskningen förutsätter jag, att desamma tills vidare redovisas såsom en kostnad för framställningen av gummi vid anläggningarna i Ljungaverk och Stockvik.

Såsom förut nämnts bedrives vid gummiforskningslaboratoriet vid sidan av de experimentella försöken en tillverkning av gummi för försvarsväsendets räkning. Kapaciteten uppgår till omkring 5 kilogram gummi per timme. Även denna tillverkning synes tills vidare böra fortsättas. Jämlikt Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut den 6 oktober 1944 skola kostnaderna för denna tillverkning uttagas genom ett häremot svarande pris vid gummits försäljning till försvarsväsendet. Sedan gummifabrikerna vid Ljungaverk och Stockvik numera kommit i gång, synes anledning emellertid ej föreligga att avse det vid laboratoriet producerade gummit särskilt för försvarsväsendet utan dettas behov torde böra tillgodoses av den samlade produktionen av gummi från de båda fabrikerna och från gummiforskningslaboratoriet. Kostnaderna för framställning av de kvantiteter gummi, som framkomma vid laboratoriet, böra i anslutning härtill framdeles ej längre särskilt påföras dessa gummi-kvantiteter utan böra belasta den sammanlagda produktionen av gummi såväl vid fabrikerna som vid laboratoriet. Härigenom vinnes, att ett enhetligt pris kan åsättas allt det genom de statliga åtgärderna för närvarande tillverkade rågummit.

Därest såsom jag här förordat försäljningspriset å rågummi av industrikommissionen bestämmes på så sätt, att full täckning erhålles för de med tillverkningen förenade kostnaderna, däri inberäknade även utgifterna för gummiforskningen, skulle några särskilda medel icke behöva beräknas för att täcka det till 2 300 000 kronor beräknade underskottet å driften vid gummifabrikerna för tiden från och med den 1 april 1945. Ett lämpligt avvägt rörelsekapital bör emellertid stå till förfogande för att bestrida utgifter i avvaktn på inflytande inkomster. Enligt vad industrikommissionen upplyst bör för detta ändamål beräknas ett belopp av 1 300 000 kronor. Med hänsynstagande härtill kan sålunda det av industrikommissionen begärda anslagsbeloppet å 4 850 000 kronor begränsas till $(4\,850\,000 - 2\,300\,000 + 1\,300\,000 =) 3\,850\,000$ kronor, motsvarande det belopp som enligt det före-

gående ytterligare skulle erfordras för fabrikernas slutliga färdigställande ökat med förlagskapitalet 1 300 000 kronor. Anslaget bör i likhet med tidigare för ändamålet anvisade medel å 11 900 000 kronor anvisas å kapitalbudgeten under fonden för förlag till statsverket.

Såsom förut nämnts böra kapitalinvesteringarna för gummifabrikerna avskrivas bortsett från dels restvärdet å Stockviksfabriken, 750 000 kronor, dels inköpsvärdet å befintliga råvarulager, 850 000 kronor, dels ock de nya förlagsmedel vilka i enlighet med det föregående nu böra anvisas. Det erforderliga avskrivningsanslaget skulle i enlighet härmed uppgå till (11 900 000 + 3 850 000 — 750 000 — 850 000 — 1 300 000 =) 12 850 000 kronor. Chefen för finansdepartementet gör i annat sammanhang hemställan om avskrivning av sistnämnda belopp.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare medel till uppförande och drift av fabriksanläggningar för tillverkning av syntetiskt gummi* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 3 850 000.

[2.] **8. Inköp av tackjärn.** Under hänvisning till vad jag tidigare i dag anfört i samband med anmälan av frågan om anvisande för nästa budgetår av medel för inköp av tackjärn (prop. nr 300) får jag här hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av tackjärn* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av kronor 10 500 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Carl D. Ossmark.

*Bihang.***Förteckning**

över av Kungl. Maj:t hos riksdagen år 1945 äskade, eller, i förekommande fall, av riksdagen anvisade anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 utöver de i propositionerna nr 2 och 163 upptagna anslagen.

Driftbudgeten.**A. Egentliga statsutgifter.***IV. Försvarsdepartementet.*

	Kronor
Krigsmaterielverket:	
B: 8 b Täckning av vissa engångsutgifter avseende krigsmaterielverkets verksamhetsområde m. m., <i>reservationsanslag</i>	100
Arméns fortifikationsförvaltning:	
B: 10 a Täckning av kostnader för utarbetande av arbetsbeskrivningar	63 000
Tygmateriel m. m.:	
C: 41 c Bestridande av vissa kostnader för anskaffning av ekoradiomateriel, <i>reservationsanslag</i>	12 350 000
Flygmateriel m. m.:	
C: 124 b Bestridande av kostnader för inköp av amerikanska flygplan, <i>reservationsanslag</i>	27 120 000
E: a Täckning av vissa löpande försvarsutgifter, <i>förslagsanslag</i>	900 000 000
	939 533 100

V. Socialdepartementet.

Bekämpande av arbetslösheten:	
B: 16 a Kostnader för överflyttning av arbetskraft, <i>reservationsanslag</i>	20 000 000
B: 16 b Täckning av vissa planeringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	1 535 000
Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.:	
B: 20 Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, <i>reservationsanslag</i>	12 000 000
B: 21 Bidrag till inrättande av pensionärshem, <i>reservationsanslag</i>	3 000 000
Medicinalstyrelsen:	
C: 3 a Krigssjukvård å civila sjukhus, <i>förslagsanslag</i>	3 200 000

	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	Kronor
C: 37	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter, <i>reservationsanslag</i>	423 000
C: 81 a	Inköp för statens räkning av respiratorer till beredskap vid barnförslamsningsepidemier m. m., <i>reservationsanslag</i>	48 000
E: 15 a	Anordnande av viss polisbevakning m. m., <i>förslagsanslag</i>	9 500 000
F: 3	Avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luft-skyddet m. m., <i>förslagsanslag</i>	1 000 000
G: 8 a	Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., <i>förslagsanslag</i>	75 000 000
G: 8 b	Kostnader för vissa utlänningsförläggningar, <i>förslagsanslag</i>	2 800 000
G: 8 c	Anordnande av barackläger, <i>förslagsanslag</i>	2 000 000
G: 9 a	Bidrag till omhändertagande av utlänssvenskar m. m., <i>förslagsanslag</i>	200 000
G: 15 a	Ytterligare medel till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	150 000
		130 856 000

VI. Kommunikationsdepartementet.

Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:		
B: 11	Nyanläggning av bygdevägar, <i>reservationsanslag</i>	50 000
B: 13	Byggande av huvudvägar, <i>reservationsanslag</i>	50 000
B: 14	Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar, <i>reservationsanslag</i>	50 000
E: 17 a	Täckning av planeringskostnader, <i>reservationsanslag</i> ...	3 750 000
		3 900 000

VII. Finansdepartementet.

Statistiska centralbyrån:		
B: 10 b	Komplettering av 1940 års folkräkning	16 000
E: 7 b	Täckning av planeringskostnader, <i>reservationsanslag</i> ...	130 000
		146 000

VIII. Ecklesiastikdepartementet.

C: 8 a	Bidrag till vissa ändringsarbeten å Visby domkyrka, <i>reservationsanslag</i>	60 000
J: 27 a	Yrkesutbildning i beredskapskurser m. m., <i>förslagsanslag</i>	1 500 000
		1 560 000

IX. Jordbruksdepartementet.

G: 26 a	Kostnader i samband med sockerregleringen, <i>reservationsanslag</i>	22 000 000
N: 9 a	Täckning av planeringskostnader, <i>reservationsanslag</i> ...	1 925 000
		23 925 000

XI. Folkhushållningsdepartementet.

C: 4	Undanförsel av varuförråd, <i>reservationsanslag</i>	515 900
C: 5	Förlust i samband med tillverkning av trätjärprodukter, <i>reservationsanslag</i>	13 100
		529 000

Säger för egentliga statsutgifter **1 100 449 100**

B. Utgifter för statens kapitalfonder.**III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.***A. Statens affärsverksfonder.*

	Kommunikationsdepartementet:	Kronor
a	Vissa reservtelefonstationer m. m. (I: B: 8 a), <i>reservationsanslag</i>	1 000 000

B. Luftfartsfonden.

	Kommunikationsdepartementet:	
1	Belysningsanläggningar för luftfartsleder (II: 2), <i>reservationsanslag</i>	790 000
2	Radiofyrar för luftfarten (II: 3), <i>reservationsanslag</i> ...	215 000
3	Byggnad och förbättring av flygplatser (II: 4), <i>reservationsanslag</i>	7 100 000
		8 105 000

C. Statens allmänna fastighetsfond.

	Justitiedepartementet:	
1 a	Värmeledningsanläggning m. m. vid kronohäktet i Sundsvall (III: 1 a), <i>reservationsanslag</i>	36 000
2 a	Nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall (III: 2 a), <i>reservationsanslag</i>	81 000
	Utrikesdepartementet:	
3 a	Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors (III: 3 a), <i>reservationsanslag</i>	240 000
3 aa	Grundförstärkning av beskickningsfastigheten i Helsingfors (III: 3 aa), <i>reservationsanslag</i>	37 500
3 b	Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Paris (III: 3 b), <i>reservationsanslag</i>	75 000
	Socialdepartementet:	
6 a	Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt (III: 6 a), <i>reservationsanslag</i>	1 500
	Kommunikationsdepartementet:	
11 c	Tillbyggnader till landsstatshuset i Malmö (III: 11 c), <i>reservationsanslag</i>	212 500
11 d	Lantmäterikontorsbyggnad i Örebro (III: 11 d), <i>reservationsanslag</i>	7 500
11 e	Anordnande av vissa förvaltningslokaler i Stockholm (III: 11 e), <i>reservationsanslag</i>	400 000
11 f	Expeditionsbaracker för statens utlänningskommission (III: 11 ea), <i>reservationsanslag</i>	627 500
	Finansdepartementet:	
11 g	Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets gränsbevakning (III: 11 f), <i>reservationsanslag</i>	3 300
	Ecklesiastikdepartementet:	
14 a	Om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler m. m. (III: 14 a), <i>reservationsanslag</i>	450 000

17 a	Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm (III: 17 a), <i>reservationsanslag</i>	Kronor 35 000
Jordbruksdepartementet:		
21 a	Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan (III: 23 a), <i>reservationsanslag</i>	55 000
Handelsdepartementet:		
24 a	Utvidgning av värmecentralen vid ingenjörsvetenskaps- akademiens försöksstation för bränsleforskning (III: 26 a), <i>reservationsanslag</i>	22 500
		2 284 300

D. Försvarets fonder.

Försvarsdepartementet:		
Försvarsväsendets fastighetsfond:		
Flygförvaltningens delfond:		
6	Övriga arbeten (IV A: 12—14), <i>reservationsanslag</i>	34 700

E. Statens utlåningsfonder.

Socialdepartementet:		
1	Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemed- lade, barnrika familjer (V: 1), <i>reservationsanslag</i> ...	6 672 000
1 a	Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörj- ning för mindre bemedlade, barnrika familjer (V: 1 a), <i>reservationsanslag</i>	4 170 000
2	Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på lands- bygden (V: 2), <i>reservationsanslag</i>	1 720 000
Jordbruksdepartementet:		
6 a	Jordbrukets maskinlånefond (V: 9 a), <i>reservationsanslag</i>	166 000
		12 728 000

F. Fonden för låneunderstöd.

Socialdepartementet:		
1	Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet (VI: 2), <i>reservationsanslag</i>	580 000
1 a	Ytterligare medel till tillägglån till viss bostadsbygg- nadsverksamhet (VI: 2 a), <i>reservationsanslag</i>	870 000
2	Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbo- städer (VI: 3), <i>reservationsanslag</i>	1 080 000
2 a	Ytterligare medel till lån till uppförande och förbätt- ring av lantarbetarbstäder (VI: 3 a), <i>reservations- anslag</i>	540 000
3	Lån till bostadsförbättringsverksamhet (VI: 4), <i>reserva- tionsanslag</i>	810 000
4 a	Lån till kolonisation för estlands-svenskarna (VI: 5 a), <i>reservationsanslag</i>	340 000
		4 220 000
		28 372 000

IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

Kronor

Folkhushållningsdepartementet:

5	Avskrivning å investeringar för tillverkning av syntetiskt gummi, <i>reservationsanslag</i>	12 850 000
	Säger för utgifter för statens kapitalfonder	41 222 000
	Summa för driftbudgeten	1 141 671 100

Kapitalbudgeten.

Kapitalinvestering.

I. Statens affärsverksfonder.

E. Domänverket.

Justitiedepartementet:

Kronor

ab	Ekonomibyggnader vid ungdomsanstalten å Skenäs och vårdanstalten å Hall	75 000
----	---	--------

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Justitiedepartementet:

1 a	Värmeledningsanläggning m. m. vid kronohäktet i Sundsvall	72 000
2 a	Nya bostadshus m. m. vid vårdanstalten å Hall	162 000

Utrikesdepartementet:

3 aa	Grundförstärkning av beskickningsfastigheten i Helsingfors	150 000
------	--	---------

Socialdepartementet:

6 a	Anordnande av tjänstebostad åt landsfiskalen i Tärna distrikt	6 000
-----	---	-------

Kommunikationsdepartementet:

11 ea	Expeditionsbaracker för statens utlänningskommission	627 500
		1 017 500

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarsväsendets fastighetsfond.

Arméförvaltningens delfond:

6 a	Förvärv av mark för vissa oljelagringsanläggningar ...	45 000
-----	--	--------

Flygförvaltningens delfond:

15	Förvärv av mark för vissa oljelagringsanläggningar ...	50 000
16	Täckning av utgifter för markförvärv för flygfält	1 900

B. Försvarets bostadsanskaffningsfond.

1	Anordnande av bostäder	355 000
		451 900

*Kungl. Maj:ts proposition nr 308.**V. Stalens utlåningsfonder.*

Socialdepartementet:		Kronor
1 a	Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer..	15 000 000
2	Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden	8 000 000
		23 000 000

VI. Fonden för låneunderstöd.

Socialdepartementet:		
1	Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet	80 000 000
2 a	Ytterligare medel till tilläggsån till viss bostadsbyggnadsverksamhet	3 000 000
3 a	Ytterligare medel till lån till uppförande och förbättring av lantarbeterbostäder	2 000 000
4	Lån till bostadsförbättringsverksamhet	3 000 000
		88 000 000

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

Finansdepartementet:		
3 ac	Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete	¹ 950 000 000
Folkhushållningsdepartementet:		
7	Ytterligare medel till uppförande och drift av fabriksanläggningar för tillverkning av syntetiskt gummi ..	3 850 000
8	Inköp av tackjärn	10 500 000
		964 350 000

Summa för kapitalbudgeten **1 076 894 400**

¹ Här inräknat i prop. 139 äskat belopp å 500 000 000 kronor.